

Real Patidar Library

<https://www.realpatidar.com/library>

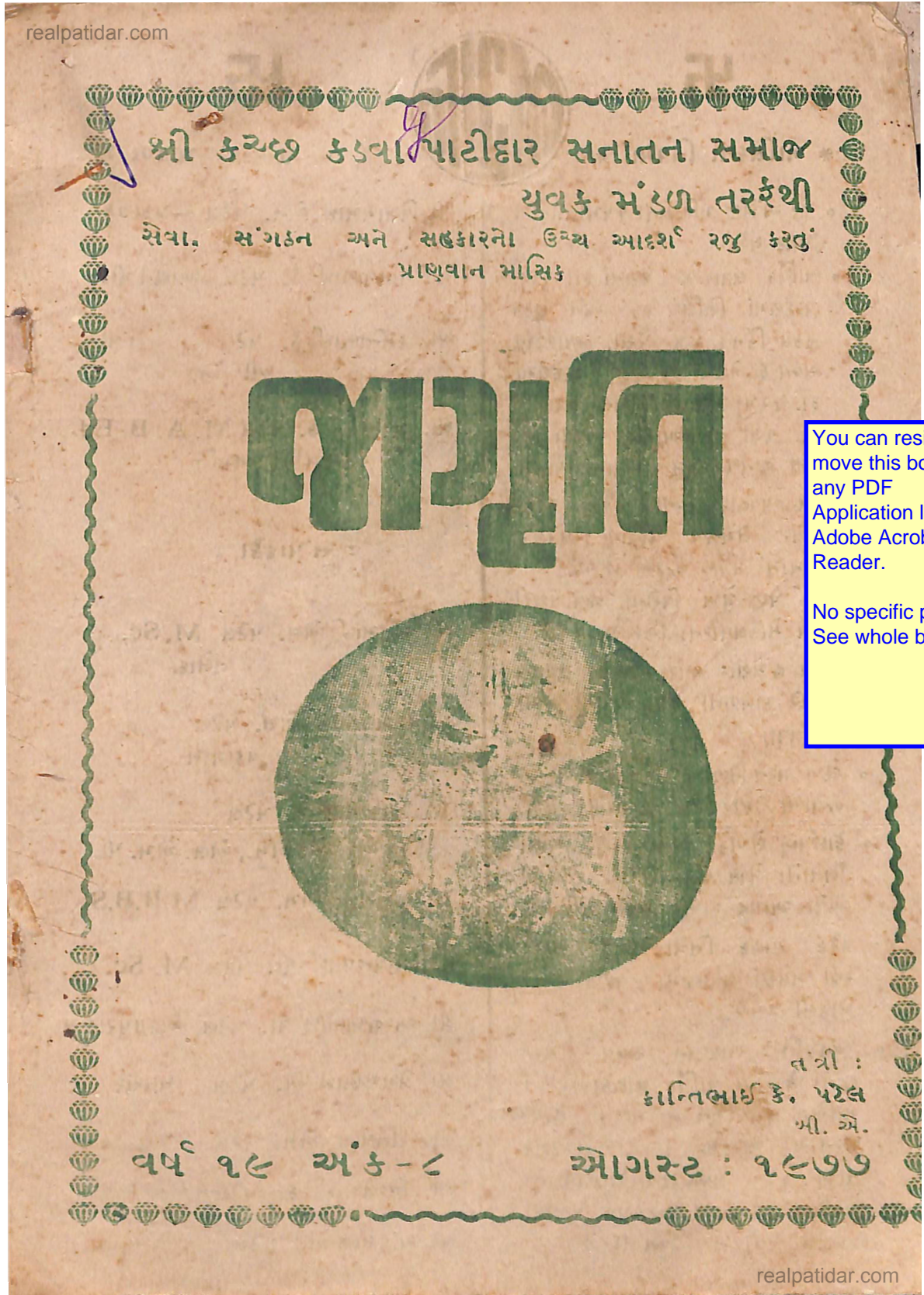
This book/literature/article/material may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden.

The library does not give any warranty express or implied or make any representation that the contents will be complete or accurate or up to date. The library shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of this material.

Full terms and conditions of use: <http://www.realpatidar.com>

About Real Patidar books

Real Patidar's mission is to organize the information on Satpanth religion, which is a Nizari Ismaili sect of Shia branch of Islam, and to make it universally accessible and useful. Real Patidar Books helps readers discover the material on Satpanth online while helping authors and researchers in their studies. You can know more by visiting <http://www.realpatidar.com>

You can resize and move this box in any PDF Application like Adobe Acrobat Reader.

No specific pages. See whole book.

realpatidar.com

* માસિકના નિયમો *

- દર અંગ્રેજી મહિનાની ૧૫મી તારીખે પ્રગટ થશે.
- વાર્ષિક લવાજમ દેશમાં રૂ. ૧૦૫, પરદેશમાં શિલિંગ ૨૦ અને છૂટક નકલ કિંમત ૭૫ પૈસા. આજીવન સભ્ય ફી દેશમાં રૂ. ૧૦૫૫ પરદેશમાં રૂ. ૧૨૫૫ નવા ગ્રાહકોનું લવાજમ તા. ૧લી જાન્યુઆરીથી અથવા તા. ૧લી જૂનથી ચાલુ રાખવામાં આવશે.
- પત્ર-વ્યવહાર કરતી વખતે ગ્રાહક નાંખર તેમજ પોતાનું પુરેપુરું સરનામું લખવું જરૂરી છે.
- કોઈ પણ લેખ વિશેની જવાબદારી લેખ મોકલનારના શિર પર રહેશે.
- લેખ હંમેશાં સારા અને સુવાચ્ય અક્ષરે કાગળની એક બાજુ લખી મોકલવા.
- લેખ પરત મેળવવા ઇચ્છતા લેખકોએ જવાબી ડીકીટ ખર્ચ આપવાનું રહેશે.
- કોઈપણ લેખક ભાઈ અગર બહેન પોતાનો લેખ છપાવેા જ નોંધે એવો આગ્રહ રાખી શકશે નહિ.
- દરેક ગ્રાહક મિત્રો તેમનાં બાકી રહી ગયેલાં લવાજમો વહેલી તકે મોકલી આપે.
- “જાગૃતિ” આજીવન સભ્ય તેમજ જૂના કે નવા વાર્ષિક ગ્રાહકો જેમને માસિક નિયમિત ન મળતું હોય, સરનામું બરાબર ન હોય, અગર બીજું કંઈ પણ સૂચન હોય તેા કાર્યાલય પર તુરત જ પત્ર લખી જણાવે તેવી નમ્ર વિનંતી છે.

સંપાદક મંડળ :

- શ્રી વિશ્રામભાઈ એન. પટેલ -પ્રકાશક
શ્રી. નાનજીભાઈ કે. પટેલ -આદ્યતંત્રી
શ્રી. કાન્તિભાઈ કે. પટેલ -તંત્રી
બી. એ.
શ્રી. વાડીભાઈ કે. પટેલ M. A. B. Ed.
સહતંત્રી : જાગૃતિ

: સંપાદકો :

- શ્રી. રતિભાઈ એલ. પટેલ M. Sc.
તલોદ.
શ્રી શામજીભાઈ એસ. પટેલ
વડાગામ
ડૉ. ધનજીભાઈ કે. પટેલ
જી એફ. એ. એમ., એલ. એમ. પી.
ડૉ. હંસરાજ એમ. પટેલ M.B.B.S.
શ્રી ગોવિન્દભાઈ વી. પટેલ M. Sc.
શ્રી અરજણુભાઈ વી. પટેલ, એદલપુરાકંપુ
શ્રી પ્રેમજીભાઈ એ. પટેલ, ધનસુર
શ્રી. રતિલાલ એમ. પટેલ
શ્રી. વિઠ્ઠલભાઈ કે. પટેલ
શ્રી ચંદુલાલ વી. પટેલ

realpatidar.com

realpatidar.com

આદ્ય સુધારક અને પાટીદાર સમાજને જાગૃત કરનાર
પટેલ નારાયણભાઈ રામજીભાઈ લીંબાણી
[વીરાણી-કચ્છ]

—: જન્મ:—

સંવત ૧૯૨૯ વૈશાખ પૂર્ણિમા

—: દેવગૃહવાસ :—

સંવત ૧૯૯૭, આસો વદ ચૌદશ

realpatidar.com

અનુક્રમણિકા

અ. નં.	લેખ	લેખક કે સંપાદક	પૃષ્ઠ
૧.	તંત્રી સ્થાનેથી...	કાન્તિલાલ કે. પટેલ	૧
૨.	સીગારેટ પીવા માટે કાંસીની સળ...	વિનોદકુમાર જે. પટેલ	૩
૩.	આપણા જીવનની ત્રણ ભૂલો...	"	૩
૪.	વિદ્યાર્થીઓ આટલું અવશ્ય કરે...	રમણલાલ એમ. પટેલ	૪
૫.	વસુધૈવ કુટુંબકમ...	ડૉ. હરિલાલ પી. પટેલ	૫
૬.	યોગ અને વિજ્ઞાન...	મોહનલાલ કે. પટેલ	૬
૮.	યુવાન મને કહેશે નહિ...	હંસરાજ વી. પટેલ	૮
૭.	જૂનવાણી પ્રયામાં ડોકીયું...	રેવનદાસ એસ. પટેલ	૯
૯.	અમૃતવાણી...	કરમસી એન. પટેલ	૧૦
૧૦.	અધિવેશનની ફલશ્રુતિ...	" " "	
૧૧.	લઘુકથા ભૂલ...	મીનાપ્રદેન એમ. પટેલ	૧૫
૧૨.	ન જાણતા હોતો...	સિપાઇ પ્રેમજીભાઈ	૧૬
૧૩.	નારી કી મહાનતા કે સમજો...	કે. ગૌરી કે. પટેલ	૧૭
૧૪.	સમાચાર દર્શન...		૨૧ થી ૨૪

સાંપ્રદાયિક શાસ્ત્ર

॥ જય યોગેશ્વર ॥

વિદ્યાર્થીઓના ત્રણ ગુરુ

શ્રી રવિશંકર મહારાજ

દેશની ઉન્નતિનો આધાર બાળકોને મળતાં સાંપ્રદાયિક કેળવણી ઉપર છે. બાળકના ઘડતરની જવાબદારીનો સારો પાયો માતા છે. નવ મારા સુધી માતા પોતાના ઉદરમાં બાળકને રાખી અનેક કષ્ટો વેઠે છે. યૌવન કે સૌંદર્યની પરવા માતા નહીં કરે. પોતાના બાળકને સ્તનપાન કરાવતાં તે અંતરનું પ્રેમ દાન કરાવે છે. તેને લુકશાન ના થાય તે બાબતનું પૂર્ણ ધ્યાન રાખે છે. ભીનામાંથી સૂકામાં સુવાડી તેના સ્વાસ્થ્યનું હરપળે જતન કરે છે. બાળકના શરીરની કેળવણી આપના માતા સર્વ પ્રથમ ગુરુ છે. બાળકના શરીરના પ્રત્યેક અંગની સાચી કેળવણી માતાજી આપે છે. બાળકનું શરીર તંદુરસ્ત રહે તે માટે માતા તેને ટદાર બેસતાં શીખવે છે બાળકની પહેલી શાળા ઘર છે અને પહેલા ગુરુ માતા છે. પા પગલી ચાલતાં બાળકના પગ ઘસાય નહીં તેમ ચાલવાની ટેવ માતા જ પાડે છે. આંખની કેળવણી પણ માતા જ આપે છે. આંખો ખુલ્લી રાખી સંપૂર્ણ અને સ્પષ્ટ નિરીક્ષણ દષ્ટિ તે કેળવે. આંખ એવી રીતે કેળવાય કે તેને

મારું અને સ્વાસ્થ્યપ્રદ જોવાનું જ દિલ થાય. સારી વસ્તુને સારી રીતે નિહાળવાની દષ્ટિ માતા ખીલવે છે સાચી સૃષ્ટિનું નિર્માણ સાચી દષ્ટિ જ કરી શકે છે ને ?

હાથની કેળવણી પણ માતા જ આપે છે. કઈ વસ્તુને કેમ પકડવી એનું જ્ઞાન માતા આપે છે. રસોડામાં કે વિજ્ઞાનના પ્રયોગોમાં હાથની કેળવણી ખૂબ ઉપયોગી બને છે. કાનની કેળવણી પણ માતા જ આપે છે કાન સત્યને સાંભળે આદર્શ અને નીતિની વાતોને સાંભળવા આતુર રહે સમાજમાં ઉચ્ચારાની વાણીમાંથી સારાનરસાનો ભેદ કાન પારખી શકે કાન સારું સાંભળતાં ટેવાઈ જાય તો નરસું, નિર્થક અને ભ્રષ્ટ શ્રવણથી દૂર રહેશે. સૌથી વધુ ઉપયોગી કેળવણી જીભની છે, તેથી માતા જીભની કેળવણીમાં વધુ ધ્યાન આપે છે. પોતાના દિલના ટુકડાને માતા સમજાવે છે કે કેવું બોલાય અને કેવું ના બોલાય. સત્ય, મધુર અને પ્રિયભાષી સહુના હૃદયમાં સ્થાન મેળવે છે, જ્યારે અસત્ય અપ્રિય અને કર્કશ બોલનારા સમાજનું અહિત કરે છે, એવું બાળક માતા પાસેથી શીખે છે. જીભ સાચું અને

આગર

સારું જ બોલવા દેવાય અપશબ્દ
તો ભૂલમાં પણ ન બોલે. બહેન
જેમ સત્ય, મધુ અને મિતભાષી
થવાનું માતા શીખવે છે તેમ
ખોરાકની ખાખતમાં પણ માતા
સબળ રહે છે પેટમાં પાચન થાય
તેટલું જ ખાવાની માતા સલાહ
આપે છે. સ્વાસ્થ્યપ્રદ ખોરાક ખૂબ
ચાવીને ખાતાં માતા શીખવે છે કે
ભૂખ વિના ભોજન કરવું નહિ
બજારમાં અને લારીમાં મળતી ચટા-
કેદાર વસ્તુઓ ખાવાની દેવ કી
નહીં પાડવી.

જે અન્ન લોહી બનાવે, તંદુરસ્તી
વધારે, તન અન મનન દંઢ બનાવે
તે જ દેવાની દેવ કેળવવી જોઈએ
બહારની ચીજો ખાવાને બદલે ઘરની
જે વાનગી માતા પ્રેમપૂર્વક આપે
તે ખાવાથી જ તંદુરસ્તીનું જતન
થાય છે. બજારમાંથી મળતી વસ્તુ-
ઓને પૈસા સાથે નિસ્ખત છે, પ્રેમ
સાથે નહિ માતાના સ્નેહાળ હાથથી
મળતી વસ્તુઓમાં દિલનો પ્રેમ
સાથે નહિ. માતાના સ્નેહાળ હાથથી
મળતી વસ્તુઓમાં દિલનો પ્રેમ
અને તંદુરસ્તીનું ટોનિક છે. આ
સિવાય બાળકનું સ્વાસ્થ્ય કેળવાય
એ રીતે તેને રમતાં પણ શીખવવું
જોઈએ રમત દ્વારા તેનાં અનેક
અંગોને સુદૃઢ બનાવવાની કેળવણી
મળે છે. અંગ વિકાસ અને અપજ-
તાના ગુણો રમતથી સારી રીતે
ખીલે છે. બાળકમાં ભાષાની શુદ્ધિ

અને સ્વચ્છતા તરફ પણ માતા
લક્ષ આપે છે પોતાને ત્યાં આવનાર
અતિથિનો સત્કાર કરતાં શીખે,
વાણીની સૌમ્યતા અને સુંદર વર્ત-
નની આવડત કેળવે અને પોતાને
ત્યાં આ નાર વ્યક્તિને પ્રસન્ન
રાખવાની આવડત કેળવે તે તરફ
પણ માતા લક્ષ આપે છે. આમ
બાળકનાં સર્વ અંગોનો સાચી
તાલીમ આપનાર માતા બાળકનો
સાચો અને શ્રેષ્ઠ ગુરુ છે.

ખીલે ગુરુ 'પિતા' છે પોતાના
પુત્રના કામન પ્રોત્સાહિત કરી આગળ
ધપાવવાનું કામ પિતાનું છે. તેઓ
પોતાના બાળકને સ્વાસ્થ્ય ચિત્રો
પોતાના ધંધાનો ખ્યાલ આપે છે.
ધંધાનું આયોજન અને પરિણામ
પણ સમજાવે છે. પુત્રના સામાન્ય
કામથી પ્રશંસા કરી તેમાં ધગશ
વધારવાનું કામ પિતાજીનું છે.

બાળકનો વીજે ગુરુ 'આચાર્ય' છે
શારીરિક સ્વસ્થતાની કેળવણીનો
કક્કો ઘૂંટયા પછી તેનામાં સુવિચાર
બંધિત થાય, સંસ્કાર અને જ્ઞાન-
ગંગા વહેતી થાય તે માટે તેને
શાળામાં મોકલવામાં આવે છે.

શિક્ષકનું કામ સુસંસ્કાર અને
સુવિચારનું સિચન કરવાનું છે,
જેનાથી બાળક લોકોપયોગી પણ
બની શકે જ્ઞાનનું અને ભક્તિનું
ભાથું આપનાર સંત અને સેવાનો
લાભ આપનાર જ્ઞાની અતિથિ પણ
ગુરુ સમાન જ છે.

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

જાગૃતિ

* સીગારેટ પીવા માટે ફાંસીની સજા

સ્પેનમાં સૌથી પ્રથમ સીગારેટ પીનાર વ્યક્તિને ફાંસીએ ચડાવવામાં આવી હતી. અંગે એક ખુબજ રમુજી તથા સત્ય ઘટના બની હતી.

‘નવી દુનિયા’ શોધનાર કોલંબસ સાથે રાફિગો નામનો એક ખલાસી ગયો હતો. હજારો માઇલ દરિયામાં ધૂમીને જ્યારે તે સ્પેન પાછો આવ્યો ત્યારે તેની પત્ની, પતિને સુખરૂપ પાછો આવેલો જોઈને રાજી થઈ, તેણે એક મોટી મીજબાની આપી, એ મિજબાનીમાં ભાજ લઈને હજારો માઇલના પ્રવાસથી ફાંસી બનેલા રાફિગોએ સિગારેટ બનાવીને સળગાવી, સિગારેટમાંથી જોડેજોડા ધુમાડા નીકળતા હતા અને રાફિગો તે આરામથી પડ્યો હતો. ત્યાં તેની પત્ની આવી ચડી પોતાના પતિના નાક અને મોંમાંથી નીકળતો ધુમાડો જોઈને તે ધુજવા લાગી આરામના વખતે સિગારેટ પીવાની ટેવ રાફિગો રેડઈન્ડિયનો પાસેથી સીખ્યો હતો. રાફિગોના પત્ની સત્તર પોલિસ સ્ટેશને દોડી ગઈ અને પોતાના પતિને ભૂત વળગ્યાની ફરિયાદ કરી રાફિગોને પોતાની કેફિયત રજૂ કરવાની તક આપ્યા સિવાય સત્તા વાળાઓએ તેને દેહાંત દંડની સજા કરી. સ્પેનમાં તે વખતે એવો કાયદો હતો કે ભૂતપ્રલિત વળજે તેને, કે જાદુ કરે તેને દેહાંત દંડની સજા થાય આમ બિચારે રાફિગો પોતાની પત્નીની મુખાઈને લીધે માર્યો ગયો.

પટેલ વિનોદકુમાર જીવરાજભાઈ (રામાપીરકંપા)

* આપણા જીવનની ત્રણ ભૂલો

—આપણા જીવનમાં આપણે સૌથી મોટી ભૂલ તે એ કરીએ છીએ કે આપણને આપણી ભૂલ દેખાતી નથી.

—આપણા જીવનની બીજી નબરની ભૂલ એ છે કે ભૂલ સમજ્યા પછી આપણે તેનો સ્વીકાર કરતા નથી.

—આપણા જીવનની ત્રીજી નબરની ભૂલ એ છે કે ભૂલ કબૂલ કરવા છતાં એ ભૂલને સુધારી લેવાનો આપણે પ્રયત્ન ન કરતા નથી.

જો ઉપરની ત્રણ ભૂલોને સુધારીને આપણા જીવનને આગળ વધવા દેશું તે વડીલો તથા મિત્રો આપણું જીવન સુખ અને આનંદમય પસાર થશે.

=* વિદ્યાર્થીઓ આટલું અવશ્ય કરે. *=

રમણલાલ એમ. પટેલ
રાજપુરકંપા

૧. દરરોજ પ્રાતઃકાળે પાંચ વાગે ઊઠો.
૨. દરરોજ સવારે નિયમિત હાજરે જાઓ.
૩. તમારા દાંતને દાતણથી ખરાબર સાફ રાખો.
૪. તમારા શરીરે માલિશ કરી સ્નાન કરો.
૫. હંમેશાં પવિત્રને હિન્દુ વિચારો કરો.
૬. સાત્વિક આહાર અને સાદું જીવન જીવતાં શીખો.
૭. જીવનની જરૂરિયાતો ઓછી કરો અને સાદાઈથી રહેતાં શીખો.
૮. તંદુરસ્તી જાળવવા આસનો, સૂર્ય નમસ્કાર, યોગાસન અને ખીજા વ્યાયામ દરરોજ કરો.
૯. બહારનાં બગીચાં ખાણું પીણું, સિનેમા અને ખોટી ફેશનેનો ત્યાગ કરો.
૧૦. તમારાં કપડાં સ્વચ્છ રાખતાં શીખો.
૧૧. તમારા આહારમાં અને તેટલા વધુ શાકભાજી અને ફળ લો.
૧૨. ગમે ત્યાં થૂંકા નહિ.
૧૩. વડીલોનું માન રાખો.
૧૪. અપશબ્દો બોલો નહિ.
૧૫. રસ્તે ચાલતી વખતે હંમેશા ડાબી બાજુએ ચાલો.
૧૬. વડીલોને દરરોજ પ્રાતઃ કાળે પ્રણામ કરો.
૧૭. દરરોજ રાત્રે બારી બારણાં ખુલ્લાં રાખી ઠંડા પાણીએ હાથ પગ ધોઈ ચોખ્ખી પથારીમાં શયન કરો.
૧૮. દરરોજ છથી સાત કલાક કરતાં વધુ ઉંઘ ન લો.
૧૯. દરરોજ સવારે ઠંડા પાણીથી સ્નાન કરો.
૨૦. તમે તમારા આત્મા તરફ વળો અને તમારા આત્માનું પાલન કરો.
૨૧. દરરોજ ગીતાનું અધ્યયન કરો.
૨૨. દરરોજ રાત્રે સૂતા પહેલાં પોતે કરેલા કાર્યની નોંધ લેતાં શીખો.
૨૩. ઋતુ ઋતુનાં ફળ પ્રમાણમાં ખુશીથી ખાઓ.

૨૪. જમવાં ખેસો ત્યારે શાંતિથી જેમજે, ચાવી ચાવીને ખાજે, જેમ તેમ
ખાજ્યા ગળામાં ઉતારશે નહિ. જમ્યા પછી કોગળા અવરય કરશે. જેથી
દાંતમાં ભરાઇ રહેલા ખોરાકના કણ બહાર નીકળી જાય.
૨૫. કોઇના પોશાકની નકલ ન કરશે, અથવા તેવો જ પોશાક પહેરવાનો
આગ્રહ વડીલો પાસે ન કરશે.
૨૬. જે તમે અંતર્પૂર્વક અભ્યાસ કરશે તો સારા માર્કસ મેળવશે અને મહાન
પુરુષોના જીવન ચિરત્રો વાંચી તેનો સાર ગ્રહણ કરશે તો તમે નેતા બનશો.

વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્

વિશ્વાસ વગરનું વિશ્વ નહિ અને પ્રેમ વગરનો પરિવાર નહિ. અને જ્યાં
વિશ્વાસ અને પ્રેમ છે ત્યાં સમગ્ર વિશ્વ તમારો પરિવાર બની જાય છે અને વિશ્વ-
કુટુંબનો આત્મભાવ પ્રગટે છે. ભારતે વર્ષોથી આવો આત્મભાવ આત્મસાત કરેલ છે.
તેના સંત-મહંતો અને ઋષિમુનિઓનાં જીવન આ સત્યનાં પ્રત્યક્ષ દ્રષ્ટાંતો છે.

આવા જ એક સંતની વાત છે. તે અમેરિકા જઈ રહ્યા હતા. તેમનું વહાણ
બંદર પર લાંચુ બધા ઉતારુઓ સામાન લઈને ટપોટપ ઉતરવા માંડ્યા અને તેમના
સ્વજનોને બેઠીને આવકારવા માંડ્યા. પરંતુ પેલા સંત તો એકલા શાંતિથી ઉભા
હતા.

ત્યાં તો એક અમેરિકન સ્ત્રી તેમની સમક્ષ આવી ઉભી અને બોલી “આપ
ક્યાંથી પધારો છો ?”

સંત : “હું ભારતથી આવું છું.”

સ્ત્રી : “આપનાં કોઈ સ્વજનો અહીં નથી ?”

સંતે વિશ્વાસપૂર્વક કહ્યું : છે ને. “અને પછી પ્રેમથી ઉમેયું”
“આપ પોતે જ.”

વિશ્વાસ અને પ્રેમથી ઉચ્ચારાયેલા આ શબ્દો કેવળ ઔપચારિક વચનો ?
ન હતાં પરંતુ સામો આત્મભાવ પ્રગટ કરતી અંતરની વાણી હતી. અને તે પેલી
અમેરિકન સ્ત્રીના હૃદયને સ્પર્શી ગઈ. તેણે જાંડો આત્મભાવ અનુભવ્યો અને તે
સંતને પોતાને ત્યાં લઈ ગઈ. સંત તેના કુટુંબના સ્વજન બની ગયા.

પ્રેમથી આ પરદેશી સ્ત્રીનું હૃદય જીતનાર અને વિશ્વ કુટુંબની ભાવનાને
ચરિતાર્થ કરી બતાવનાર આ ભારતીય સંત હતા. સ્વામી રામતીર્થ.

યોગ અને વિજ્ઞાન

મોહનલાલ કરમશી પટેલ
ઘાટકોપર, સુબર્ધ
એસ. એસ. સી.

જ્ઞાન એ એક શક્તિ છે. જેટલું જેટલું કાંઈ જીવન, ચિકિત્સા, વેપાર રાજ-નીતિ વગેરે સંસારના વિભિન્ન વિષયોમાં વિશેષજ્ઞ બનતો જાય છે. તેટલી જ તે વ્યક્તિ તે ક્ષેત્રમાં મહારથી બનતી જાય છે. જેને અંગ્રેજીમાં ઓથોરીટી (Authority) કહેવામાં આવે છે. સંસારના વિવિધ ભૌતિક વિષયો સબધી વિશેષ જ્ઞાનને જ વિજ્ઞાન કહેવામાં આવે છે કહેવાય છે કે આવશ્યકતા આવિષ્કારની જનની છે. મનુષ્ય જેટલો વધુ પ્રમાણમાં સુખ સુવિધા ભોગવતો ગયો તેટલો જ વિવિધ પ્રકારના દુઃખોનો ઉપદ્રવ વધ્યો અને ભૌતિક વિજ્ઞાનના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં પણ અનેક અવિષ્કારની વૃદ્ધિ થતી ગઈ છે. શરીરની બીમારીઓ દૂર કરવા અનેક નવી નવી દવાઓની શોધ, વિભિન્ન દેશો વચ્ચેના અંતરેાને ઘટાડવા અવરજવર માટે કે વાતચીત કરવા માટે નિત નવા સાધનોની શોધ, દિન પ્રતિ દિન વધતી જતી જન સંખ્યાને કારણે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીએ તેને રહેતા, ખાવા પીવા, પહેરવા માટે અનેક વસ્તુઓ પ્રાપ્ત કરાવી. અન્ય પાસાંઓ સંબંધી સમસ્યાઓના સમાધાન માટે કોમ્પ્યુટર, સ્વયં સંચાલીત મશીનો, ખાદ્ય પદાર્થોનું ઉત્પાદન વધારવા અનેક નવા યંત્રો તથા ચાંદતારાની શોધખોળ માટે યંત્રો, રોકેટો વગેરે અનેકા નેક ચીજોની શોધખોળ દિન પ્રતિ દિન થતી રહી છે વિજ્ઞાનની આવી અનેક શોધખોળને કારણે માનવજીવનમાં અનેક પ્રકારનું સુખ પ્રાપ્ત થયું છે, જાણે કે ધરતી પર સ્વર્ગ આવી ગયું છે. આજનો યુગ એ વિજ્ઞાનયુગ છે એટલે આજનો માનવી પ્રત્યેક વાતને વૈજ્ઞાનિક દંડથી જ જાણવાને સમજવા ધૃષ્ટિ હોય છે. અને ખરું કહું તો સવારે ઉઠવાથી રાત્રે સુતા સુધી મનુષ્યનું જીવન સંપૂર્ણ રીતે વિજ્ઞાન પર આધારીત છે, પણ એ તો ચોક્કસ છે કે ભૌતિક વિજ્ઞાનની ચરમસીમા સુધી પહોંચવાના કારણે આ મશીન યુગમાં માનવીનું જીવન પણ એક મશીનની જેમ ચાલતું નજરે પડે છે. જે દેશોમાં વિજ્ઞાનનો વિશેષ પ્રભાવ છે. ત્યાંના લોકો આ પ્રકારનાં યાંત્રિક જીવનથી પણ કંટાળી ગયા છે. અને જીવનમાં સર્વ પ્રકારનાં ભૌતિક સુખો હોવા છતાં તે અંદરે અંદર સૂક્ષ્મ રીતે માનસિક સુખની ભૂખથી પીડાઈ રહ્યો છે. તે આત્મિક સુખ ઇચ્છે છે. જીવનમાં સાચી શાંતિ ઇચ્છે છે. પરંતુ શું ભૌતિક વિજ્ઞાન આ આંતરિક સુખ શાંતિ આપવા સમર્થ છે ખરું ?

અનુભવ કહે છે કે દુઃખદાયી વાતો અને વિચારોથી થોડા સમય માટે કેટલીક દવાઓથી મુક્તિ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. પરંતુ સ્થાયી સુખશાંતિ માટેની ઘણા સમયની

જે આત્મિક ભૂખ છે, એ મટાડી શકાતી નથી. એ ભૂખ મટાડવા માટેના જ્ઞાનની ખામીનો સર્વ વૈજ્ઞાનિકો અનુભવ કરે છે. પરંતુ કેઈ તેનો નિષ્કોષ પ્રાપ્ત કરવા જોડલા સમર્થ બન્યા નથી. એટલા માટે ધણીયે પ્રાથમિક દેશોમાં કેટલાય લોકો નોખેલ પ્રાથમિક વિજ્ઞેતાઓ, વૈજ્ઞાનિકો ફિલ્મ અભિનેતાઓ, ધનાઢ્યો, વ્યાપારીઓ એવા અન્ય અનેક વર્ગના લોકો માનસિક દુઃખ અશાંતિમાંથી મુક્ત થવા માટે જીવંત પશુ કરતા હોય છે પ્રાથમિક દેશોના એવા કેટલાય નવયુવકો એવા યાંત્રિક જીવનથી મુક્ત થવા હિપ્પી મતને અપનાવી પોતાનું જીવન વિષય ભોગ અને માદક દ્રવ્યોના સેવનમાં બરબાદ કરી રહ્યા છે. રાજબરોજ ચતાં ગોળીખાર હવાઈ જહાઝના અપહરણો, રાજકીય તંત્રોની ફેરબદલો, ભાંગફેડ કરીને આંતરરાષ્ટ્રીય સંપત્તિને નુકશાન પહોંચાડવું વગેરે કૃત્યો માનસિક આંતરિક અશાંતિનાં પ્રતિક નહીં તે શું ? આવી પરિસ્થિતિમાં દમન માટે ગેસરોલ જેવા અન્ય અનેક પ્રકારના સાધનો બન્યા છે. પરંતુ આંતરિક અશાંતિના વિશ્વવ્યાપી રોગને મટાડવા માટે કોઈ વૈજ્ઞાનિક કોઈ મત્ર કે દવા શોધી નથી. પરિણામ વિપરિત જ નજરે પડે છે. વૈજ્ઞાનિક શોધખોળ અને ટેકનોલોજીની વૃદ્ધિથી માનવી દિન પ્રતિ દિન ભૌતિકવાદી બનતાં બનતાં, ભૌતિક સુખોનો ગુલામ બની પોતાની જાતને ગુમાવી બેઠો છે. અસંતુષ્ટ છે, દુઃખી છે, અશાંત છે.

શાંતિની શોધમાં માનવી સેંકડો વર્ષોથી ભટકતો રહ્યો છે. પહોંડો પર. કે ગુફાઓમાં જઈને ઘણીયે તપશ્ચર્યા કરી છે, ભકિત, પૂજનપાઠ વગેરે પણ કરતો આવ્યો છે. પ્રાથમિક દેશોમાં મોટા કે નવયુવાનો એ શાંતિની પ્રાપ્તિ થઈ શકે તે માટે ભારતમાં ભ્રમણા કરી રહ્યા છે. ભારતના પ્રાચીન યોગનો મહિમા વિશેષ થતો જાણવા તથા સાંભળવા પર યોગ દ્વારા શાંતિની પ્રાપ્તિ માટે તેઓ ભારતના વિભિન્ન યોગાશ્રમોમાં યોગીઓ પાસે આવે છે. પરંતુ જ્યાં સુધી યથાર્થ યોગનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થતું નથી. ત્યાં સુધી તેઓની આશા પૂર્ણ થતી નથી. અને કોઈ કોઈતો વધુ નિરાશ થઈ સમય અને ધન વ્યર્થ ગુમાવી પાછા ચાલ્યા જતા હોય છે. હા, જેને યથાર્થ યોગનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હોય તે તો યોગાભ્યાસથી થોડા દિવસ સાચી શાંતિનો અનુભવ પ્રત્યક્ષ થવા માટે છે. અને વાસ્તવમાં થોડા તેને જ કહેવાય છે, જેનાથી પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. જેવી રીતે ભૌતિક વિજ્ઞાનમાં પ્રત્યેક વસ્તુ કે રિથિતિને ઇન્દ્રિયો દ્વારા સમજી તથા અનુભવી શકાય છે, તે જ રીતે વાસ્તવિક યોગ પણ આત્માને આત્મિક સુખ આપતો હોય છે. દુઃખ આપનાર વિષય વિકારોની બિમારીમાંથી મુક્ત કરતો હોય છે. અને આત્મિક જ્ઞાન અને પરમપિતા પરમાત્મા સાથેનો સંબંધ હોવાને કારણે અતિન્દ્રિય સુખની અનુભૂતિ

કરાવતો હોય અને એવી સુખદ સ્થિતી સ્થાયી બતાવતો હોય તો તે યોગને વિશ્વની પ્રત્યેક વ્યક્તિ અપનાવવા તૈયાર થશે. (જેમ વિજ્ઞાનની વિભિન્ન શોધોને વિશ્વના સર્વ દેશોએ તરતજ સ્વીકારી છે.) કારણકે યોગમાં પણ વાસ્તવમાં તે વિશેષ જ્ઞાન છે. અર્થાત યોગ પણ એક પ્રકારનું વિજ્ઞાન જ છે, જેનાથી જીવનમાં સાચા સુખ અને શાંતિ પ્રાપ્ત થતા હોય છે અને મનુષ્યની આંતર ખોજનો એ જવાબ છે. જેવી રીતે આપણે વૈજ્ઞાનિક શોધખોળને સહજ રીતે અપનાવી તેનાથી લાભ પ્રાપ્ત કરવા માંડીએ છીએ, તેવી જ રીતે મનુષ્ય માત્ર યોગને પણ એ પ્રકારે અપનાવીએ તો જીવન સંપૂર્ણ બની જાય ભૌતિક અને આત્મિક બન્ને પ્રકારના સુખ પ્રાપ્ત થનાં હોવાથી વ્યક્તિ જીવન મુક્તિને પ્રાપ્ત કરી લે.

યુવાન મને કહેશે નહિ.....

‘યુવાન’ કહ્યો મને આજ, પણ ફરીથી કહેશે નહિ,
યુવાન, કહી મુજ જાતને, લાજજત તમે કરશે નહિ.
યુવાન તણા તન મહીં તો તાકાત નવી થનગને,
ઉત્સાહયુક્ત, ક્રાંતિસભર, વિચારધારા છે નહિ.
સમાજસેવા, દેશભક્તિની, તમન્ના તનમાં નથી,
મુકદ્દલ જેવા મદને, યુવાન કોઈ કહેશે નહિ.
યુવાન હતા સુભાષ, ગાંધી, માર્ટિન અને નેપોલિયન,
એંસી વર્ષના ઉત્સાહી, ભાવેને વૃદ્ધ કોઈ કહેશે નહિ.
યુવાન ગણી મમ વર્ગને, સુકાન રૂડું દીધા પછી,
સંપૂર્ણ થયું ન કાય આ, ઠપકો મને દેશે નહિ.
સ્વર્ગસમ રંગભૂમિ પર, ભૂપવેશ પહેરે છતાં,
મહારાજ ગણી ભૂપને, નમન કોઈ કરશે નહિ.
બાવીસને ‘હંસ’ આંખતો, પણ યુવાન નહિ હું વૃદ્ધ છું,
અભેદ તિમિરને ભેદતા, રવિને વૃદ્ધ કહેશે નહિ.

હંસરાજ વી. પટેલ “ હંસ ”

મહેતાપુરા, હિંમતનગર

ઝોગપટ-૧૬૭૭ જાગૃતિ

જૂનવાણી પ્રથામાં ડોકીયું.

રેવનદાસ એસ. પટેલ
દહેગામ

- સંઘ અને કચ્છમાં આપણી તેમજ ખીજી જાતીમાં પોંખ્યા પછી સાસુ જમાઈનું નાક પકડીને ખેંચે છે.
- મહેસુરની આદિવાસી કોમમાં વર-કન્યાના મામાઓ ખતેને ટોપલાનાં એસાડી ફેરાફેરે છે.
- દક્ષિણ ભારતીયોમાં લગ્નનું લખાણ તેમજ પહેરામણી કન્યાના માથાપરથી માત વખત પસાર કરવામાં આવે છે.
- સુરતની દુબળા કોમમાં લગ્ન પછી વર, કન્યાને ખભાપર એસાડી અને નાચગાન કરે છે.
- કચ્છના બન્ની વિસ્તારમાં વર-કન્યાને બેટમાં મળેલી રકમ બંને માટે પગરખાંની ખાસ જોડ તૈયાર કરનાર મોચીને મળે છે.
- મહારાષ્ટ્રીયનમાં વર-કન્યાનું નામ જાહેરી નવું રાખે છે એ નામ સૌ પ્રથમ કન્યાના કાનમાં કહે છે.
- મહારાષ્ટ્રીયનમાં સપ્તપદી પછી કન્યાનોભાઈ વરનો કાન ખેંચે છે.
- પંજાબીઓમાં લગ્ન વખતે પહેરાવાની સાડીમાં કન્યા જાતે જ જરી-ભરત કરે છે.
- બિહારમાં લગ્નપછી વેવાઈઓ અને વેવાણો રંગથી હોળી રમે છે.
- ગુજરાતની ઘણી કોમોમાં લગ્ન પછી બહેનને મોં માગી ભેટ આપ્યા સિવાય વર-કન્યાનું મોં જોઈ શકતો નથી.
- ગુજરાતની પુરોહિતના નામે ઓળખાતી જાતીમાં પરણીને ઘેર આવ્યા પછી વર-વહુને ઉચકીને મોંને વહુનોહાથ અડાડે છે.
- બંગાળમાં લગ્ન વિધી પત્યા પછી ગૃહ પ્રવેશ વેળા સાસુ વહુના કાનમાં મધ રેડીને કહે છે હંમેશાં મીઠુંજ શાંભળજો.
- લગભગ દરેક કોમમાં વરઘોડાનો રીવાજ હોય છે પરંતુ કચ્છી ભાટીયા કોમમાં કન્યાનો વરઘોડો નિકળે છે જેને 'છકકી' કહેવામાં આવે છે આ રીવાજને વરઘોડો સમજવો કે કન્યાઘોડો સમજવો આવા તો અનેક કોમોમાં ધરકરી ગયેલા રીવાજો પડ્યા છે હવે ઘણા સુધારા પર છે.

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૯

અમૃતવાણી (પૂ. ડાંગરેલ) *

કરમશી એન. પટેલ
નાના અંગીઆ—કરંછ,

મનુષ્યનો અવતાર તપશ્રયા માટે છે. પરંતુ અમાન હોવાથી તે તપ કરી શકે નહિ. સ્વર્ગના દેવો સુખ ભોગવે છે, પણ નવું પુણ્ય કરી શકતા નથી. પાપ તથા પુણ્ય ફક્ત માનવ શરીરથી જ થાય છે. મનુષ્ય ઉંદરને મારે તો પાપ થાય પરંતુ જો બિલાડી ઉંદરને મારે તો પાપ થતું નથી કારણકે એ તો સૃષ્ટિનો ક્રમ છે. પરંતુ પાપ કે પુણ્ય થતું નથી.

દરેક સમજીને થોડું તપ કરે. તપ કરવાથી પાપ બળે છે. તપનો અર્થ થોડું દુઃખ ભોગવીને ભજન કરવું તે !

“ તપ ” નો ઉલટો શબ્દ “ પત ” થાય છે જે તપ કરતો નથી તેનું પતન થાય છે. તપની વ્યાખ્યા મહાન પુરુષોએ અનેક રીતે કરી છે. અભ્યર્ચ, ઉપવાસ તેમજ ચાર-પાંચ કલાક મૌન રાખી જપ કરવા તે સર્વે તપના જ પ્રકારો છે. પ્રત્યેક તપમાં શરીરને કંઈક સહન કરવાનું હોય છે. સર્વમાં સહભાવ રાખવો એ મહાન તપ છે. સહભાવ શબ્દનો અર્થ છે. “ ઇશ્વરનો ભાવ ” ઇશ્વર ફક્ત મંદિરમાં નથી. એ તો સર્વત્ર છે.

શરીર એ જ પંચાયત છે, પંચતત્વના પાંચ માલિક દેવો છે. પાંચે દેવોની પૂજા અનિવાર્ય છે. એ દેવો છે. ગણપતિ, શિવ, દુર્ગા, સૂર્યનારાયણ અને ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ.

ગણપતિ પૂજન કરવાથી વિધન દૂર થાય છે. મારે જ કોઈ કાર્યની શરૂઆત કરતાં પહેલાં ગણપતિ પૂજન કરવામાં આવે છે જેથી તે સંબંધિત કાર્યમાં વિધન ન આવે શિવપૂજન કરવાથી શિવ જ્ઞાન આપે છે. સમાધિમાં બેઠેલા શિવનું ધ્યાન ધરવાથી વાસનાનો વિનાશ થાય છે. ભગવાન બુદ્ધને પણ સમાધિમાં જ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હતું. દુર્ગા-પાર્વતીજીની પૂજા કરવાથી સંપત્તિ મળે છે જેનો સંસારના વ્યવહારે ચલાવવામાં ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. સૂર્ય નારાયણની પૂજા કરવાથી આરોગ્ય મળે છે. વૈજ્ઞાનિકોએ પણ સંશોધન કરી શોધી કાઢ્યું છે. સૂર્ય કિરણોમાં આરોગ્ય સમાયેલું છે. મારે સૂર્યના પ્રકાશનો ઉપયોગ કરનાર તેનો ઋણી છે. મારે સૂર્ય ઊગતા પહેલાં સ્નાન કરી નમસ્કાર કરે ખીન્ન દેવોને ભાવના દ્વારા આહવાન કરવું પડે છે. જ્યારે સૂર્યનારાયણ પ્રત્યક્ષ દર્શન આપે છે. પ્રત્યક્ષ પરમાત્મા છે. શ્રી કૃષ્ણ પરમ પ્રેમ આપે છે. જ્યાં સુધી પ્રેમમાં હૃદય પીગળે નહિ

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૧૦

realpatidar.com

ત્યાં સુધી વિકારો જન્મે છે. પ્રેમદાન શ્રી કૃષ્ણ જ કરે છે. જેના જે ઇષ્ટદેવ હોય તેને મધ્યમાં રાખો અને બીજા ચાર દેવોને ચારે દિશામાં રાખો પંચ દેવની પૂજા રોજ કરો. લકિતમાં રાગદ્વેષ ન હોય. લકિતમાં અનેકમાં એકતાં દર્શન કરવાનાં હોય છે. “અનન્ય લકિત” નો અર્થ એવો નથી કે કોઈ બીજા દેવોને ન માનવા આ માટે સ્ત્રીનું દ્રષ્ટાંત છે—

સ્ત્રી ઘરમાં સસરા જેઠ દિવર સૌની સેવા કરે છે. પણ તેનું લક્ષ્ય તો પોતાના પતિમાં જ હોય છે. એ રીતે તમે ઇષ્ટદેવ એક રાખો પણ અન્ય દેવોને અંશ સમજીને વંદન કરો અને તેમનું પૂજન કરો.

અધિવેશનની ફલશ્રુતિ *

કરમશી એન. પટેલ ખી. એ.
નાના અંગીઆ—કચ્છ

શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજ તેમજ શ્રી અ. ભા. ક. ક. પાટીદાર યુવક સંઘનું અનુક્રમે દ્વિતીય અને પ્રથમ અધિવેશન તા. ૨૧, ૨૨, ૨૩ મી મે, ૧૯૭૭ ના શ્રી પાટીદાર વિદ્યાર્થી ભવન, નખત્રાણા મધ્યે ખૂબ જ ધામધૂમથી ઉજવાઈ ગયું જેમાં સમગ્ર દેશના પ્રતિનિધિઓ ઉત્સાહથી ભાગ લઈ શક્યા છે તેઓ જાણે છે કે આ અધિવેશને આપણને શું શું ભેટો આપી ! પરંતુ કેટલાંક ઉત્સાહી ભાઈ-બહેનો જેઓ પોતાની અંગત જવાબદારીઓના કારણે આ લાભ અને ઐતિહાસિક અધિવેશનમાં હાજરી આપી શકેલ નથી તેઓના કાને પડ્યા અથડાય છે અને આપણા સમાજના યુવક-યુવતિઓની પ્રગતિ જોઈ આનંદિત થાય છે.

આપણા ભાઈ બહેનો વિશાળ સંખ્યામાં પોતાના ધર્માર્થ દેશના ખૂણે ખૂણે વસે છે. જેઓ આ અધિવેશનના કારણે એકત્ર થયા અને એક વિશાળ સ્નેહમિલન યોજાયું જેમાં કેટલાય નવા નવા મિત્રો બન્યા, ઓળખાણો વધી અને આવા ભાલ પ્રસંગના કારણેજ કેટલાકને પોતાના માદરે વતનનાં દર્શન કરવાનો મોકો મળ્યો. આટલું ઉચ્ચ કક્ષાનું આયોજન અને તેને અનુરૂપ સમાજના ૧૫ થી ૭૦ વર્ષના વૃધ્ધાવસ્થા સુધીના સ્વયંસેવકોની સેવા તેમજ એકત્રિત થયેલ ઉત્સાહી માનવ મેદની જોઈ મુગ્ધ થઈ આજે એકી અવાજે કહી શકીએ છીએ કે આજે આપણે અન્ય સમાજને કરતાં બિલકુલ પછાત નથી આપણા વડીલ આગેવાનો તેમજ યુવક કાય-કર્તાઓ સમયને ઓળખી આજના અવકાશ યુગ સાથે દોટ મૂકી રહ્યા છે જેનાં જવલંત ઉદ્ઘાટનોનાં વિશ્વભરમાં દર્શન કરી શકીએ છીએ.

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૧૧

અનુસંધાન પાન ૧૨ માં જુઓ

realpatidar.com

realpatidar.com

કારણકે વ્યક્તિ પ્રથમ તો કુટુંબનો સભ્ય છે પછી જ તે સમાજનો સભ્ય બને છે જે કુટુંબમાં કંઈ ન કરી શકે તે સમાજક્ષેત્રે શું કરી શકે !

આપણું અધિવેશન એક સામાજિક હતું. તેથી જ સામાજિક પ્રશ્નોમાં રસ ધરાવતા ગુજરાત રાજ્યના ગૃહમંત્રી શ્રી પોપટભાઈ વ્યાસે હાજરી આપી અને સમાજને ઉન્નત બનાવવા જૂના ચાલ્યા અવતા રૂઢ બની ગયેલા રીવાજોનાં મૂળ કાઢી નાખવા કહ્યું. અને તેના પરથી તેણે સમગ્ર ભારતમાં પાડ્યો. તેથી દરેકને ખબર પડી કે કડવા પાટીદારનો આ એક વિશાળ, મુશિક્ષિત, ધનાઢ્ય સમાજ છે તો આપણે સમાજમાં ધર કરી ગયેલાં દુષણો શા માટે દૂર ન કરીએ !

આ અધિવેશનને લક્ષમાં રાખી આપણે શિક્ષણક્ષેત્રે છેલ્લા ૧૭ વર્ષના ગાળામાં નોંધ શક્યા કે ખૂબ જ પ્રગતિ કરી છે. તે વખતે ડોક્ટરો કે ઈન્જનીયરો જેવા ઉચ્ચ હોદ્દા ધરાવનાર તેમજ ગ્રેજ્યુએટો આંખળીના વેદા પર ગણી શકાતા હતા. જ્યારે હાલે એવા કેટલાય ગ્રેજ્યુએટો આપણી સમાજમાં છે. સામાન્ય ઉદ્યોગોમાં લઈએ તો પ્રથમ અધિવેશન વખતે તખીખી ઉપચાર માટે ફક્ત એક જ ડોક્ટર હતા. જ્યારે આ દ્વિતીય અધિવેશન વખતે ચાર-પાંચ ડીમ્પલરી ડોક્ટરોએ સેવા આપી. આમ ભાઈઓમાં શિક્ષણનું પ્રમાણ ખૂબજ વધ્યું છે. આજે આપણા યુવાનો દરેક ક્ષેત્રમાં અભ્યાસ કરી રહ્યા છે. છતાં ઘણે સ્થળે વાલીઓ તરફથી લક્ષ આપવામાં આવતું નથી.

આપણા સમાજને ઉચે લાવવા માટે પાયાની જરૂર શિક્ષણ છે. આ માટે સમાજે વિદ્યાધામો કે હોસ્ટેલો જેવી સંસ્થાઓ બની કરવી જરૂરી છે. આજે શિક્ષણની ખૂબ વધતી જ જાય છે. તે માટે જૂનમાં કેલેન્ડર હોસ્ટેલ છે તે નાની પડે છે. તેને વિસ્તૃત કરી તે માટે નવું રૂ. ૪ લાખના ખર્ચે મકાન બંધાશે. જેના શ્રી ગણેશ અપાઢી બીજના થયા છે. આમ આ અધિવેશને આપણને એક મહામૂલી ભેટ આપી છે આ માટે ફાળો ઉધરાવવા માટે તેમજ બાંધકામ માટે કેવીરીતે તૈયારી કરવી તેની મંત્રણા પૂરી થઈ ગઈ છે અને લગભગ એ ભવ્ય હોસ્ટેલ આવતા વર્ષથી કામ કરતી થઈ જશે. આ ક્ષેત્રમાં વડીલોનો સાથસહકાર ખૂબ જ મળી રહ્યો છે.

હાલે હાથમાં લીધેલ કાર્ય પૂર થાય એટલે સમાજ માટે બીજો ગ્રાણ પ્રશ્ન ખડો થશે. અમદાવાદ જે ગુજરાતમાં શિક્ષણનું મહાનધામ ગણાય છે. ત્યાં પણ આવી આપણી સમાજની કોઈ બંધરથા નથી. તો આશા છે આ ક્ષેત્રે સ્થાનિક કાર્યકર્તાઓ વધુ રસ લઈ પ્રશ્નનું નિરાકરણ લાવવા મદદરૂપ થશે.

૧૪

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

જાગૃતિ

અનુસંધાન પાન ૧૩ નું ચાલુ

realpatidar.com

હવે આપણે આપણી સમાજનો પૂર્વ ઇતિહાસ તપાસીએ સમાજનું પ્રથમ અધિવેશન ૧૯૫૯ ની સાલમાં ભરાયેલ અને સમાજના ઇતિહાસની સ્થાપના થઈ આજે આપણે જૂના અહેવાલો તરફ નજર કરશું તો તે વખતની પરિસ્થિતિનો ખ્યાલ આવી શકશે અને આજે આપણે કેટલી પ્રગતિ કરી છે તે સ્પષ્ટ જણાઈ આવશે. સમાજમાં દરેક વ્યક્તિએ આર્થિક ક્ષેત્રે અસમાનતા ધરાવે છે. જેનાં ગંભીર પરિણામો આવે છે જેનો ભોગ સમાજની કોઈ વ્યક્તિ ન બને અને એકવાક્યતા જળવાય તે હેતુથી જુદા જુદા રીત રીવાજો (જન્મ-લગ્ન-મરણ સુધીના) બનાવવામાં આવેલ તેમજ સમયનો પ્રવાહ પસાર થઈ જતાં તેણે વળાંક લીધો અને તે ઠરાવો પસાર કર્યા જેને સૌએ સહર્ષ સ્વીકારી લીધો. આ ઠરાવોની નકલો દરેક વાંચી શકે તે માટેની છાપકામની કાર્યવાહી ચાલુ છે અને થોડા દિવસો પછી દરેકના હાથમાં આવી જશે.

ખરેખર આપણા આ અધિવેશનનો હેતુ ક્રાંતિ લાવી સમાજના ઉત્કર્ષ માટે સુધારા કરવાનો હતો છતાં ખેદની વાત એ રહી છે કે કેટલીક વ્યક્તિઓએ આ અધિવેશનને ફક્ત ધાર્મિક અધિવેશન તરીકે વખોડી કાઢવા પ્રયત્ન કર્યો ! અરે ભારત દેશના બંધારણમાં પણ ધાર્મિક સ્વાતંત્ર્ય બક્ષવામાં આવ્યું છે ભારતનો નાગરીક પોતાને યોગ્ય લાગે તે ધર્મ પોળી શકે છે તેમાં કોઈ દબલગીરી કે વિરોધ દર્શાવી ન શકે અહીં મુખ્ય મુદ્દો એ હતો કે એકજ સમાજના સભ્યો છીએ તો બાહ્ય આચરણમાં પણ એકતા હોવી જોઈએ. બાહ્ય આચરણમાં કેટલેક સ્થળે ભિન્નતા જોવા મળે છે. તેથી અન્ય સમાજની વ્યક્તિઓ આપણી કેટલીક રૂઢિઓને લક્ષમાં લઈ ઠેકડી ઉડાવે છે આવું શા માટે ? જો આપણે બધા એક થઈને રહીએ તો આપણે એક આદર્શ સમાજની રચના કરી શકીએ તેમાં શંકાને સ્થાન નથી.

હવે આપણી સમાજના ઇતિહાસને વળાંક આપનાર યુવકસંઘ વિશે જોઈએ. છેલ્લા ચાર વર્ષથી યુવક સંઘની સ્થાપના થઈ છે અને તેના પ્રચારાર્થે કેટલીક સભાઓ વિવિધ સ્થળોએ ભરી તેના પ્રભાવથી કેટલાંક અનીતિના કાર્યો ગતિ મંદ થઈ જતાં સમાજ કેટલાંક કલંકોથી બચી ગયેલ. હવે તેમને રચનાત્મક કાર્યો કરવાની શરૂઆત કરી છે. આ માટે યુવક સંઘનું વ્યવસ્થિત બંધારણ જે આપણી સમાજના વિશિષ્ટ જ્ઞાન ધરાવતા હોય તેવા દરેક ક્ષેત્રોમાં પારંગત આવેવાનોએ બનાવેલ તે યુવકસંઘના અધિવેશનમાં તા. ૨૩-૫-૭૭ થી સર્વાનુમતે પસાર કરી અમલમાં મૂકવામાં આવેલ છે. આ બંધારણથી આપણી સમાજની

દરેક વ્યક્તિને સમ્યપદ મળે તે હેતુથી વિવિધ સ્થળે ચાલતાં યુવકમંડળોને સમ્યપદ આપવામાં આવ્યું છે જેથી તે મંડળોને સમ્ય ઓટોમેટીક યુવક સંઘનો સમ્ય બની જાય છે. જે મંડળોએ અધિવેશનમાં પોતાના સભ્યોનાં લીસ્ટ મોકલાવેલ છે તેઓ સમ્ય બની ગયા છે અને આજ દિવસ સુધી જેઓએ પોતાના લીસ્ટ આપેલ નથી તેઓ સમ્ય બનવા હજી શે તે યુવકસંઘને લેખિત અરજી કરવાની રહેશે. આમ ખરેખર બધાં મંડળોને કેન્દ્રમાં રાખી શકે તેવા સંચાલનની જરૂર હતી તે કાર્ય યુવકસંઘ સભાળશે સંઘ સમાજને અનુરૂપ સમાજના આગેવાનોની સાથે રહી દરેક પ્રકારનાં સામાજિક કાર્યોનું નિરાકરણ કરવા તત્પર રહેશે.

યુવકસંઘ એ સમાજની એક પાંખ છે. સમાજથી ભિન્ન નથી વિવિધ જાડનાં પુષ્પો અલગ અલગ સ્થળે હોય છે અને જ્યારે માળા બનાવવી હોય છે ત્યારે બધાને એક દોરામાં ગૂંથી એકત્ર કરવામાં આવે છે તેવી રીતે પાટીદાર યુવકો ભારતના ભિન્ન ભિન્ન સ્થળે રહે છે અને હવે બંધારણ અમલમાં આવતાં બધા એક સૂત્રે બંધાયેલ છીએ. તે આપણે એક સુત્રમાં બંધાયેલ પુષ્પો એક સુશોભિત અને સુગંધિત હાર શા માટે ન બનીએ ?

આ એધિવેશનનો જાર લઇશું તો આપણને એમ જ થશે કે અહીં તો ફક્ત ભાષણો જ થયાં છે. કેમ ખરું ને ? કેટલાક કહે છે કે આવાં ભાષણો તો કેટલાંય સાંજળ્યાં પરંતુ તેનું પાલન થતું નથી કારણકે બોલવું સહેલું છે પણ પાલન કરવું કઠિન છે. ખરું જોઈશું તો આવા પ્રસંગો દરેકના મુક્ત વિચારોની આપણે માટે જ હોય છે પરંતુ તેના પડખા જ સમાજમાં સુધારા સાથે છે.

આ એક ઐતિહાસિક પ્રસંગે યુવક સંઘના આયોજન હેઠળ આપણી મહિલાઓનું સંમેલન પણ યોજાયું તેના સંચાલનની કળાથી આપણને મહિલાઓમાં છૂપાયેલી શક્તિઓનો ખ્યાલ આવ્યો. તેઓએ સમાજને કલકરૂપ પ્રશ્નો જેવા કે છૂટાછેડા, રખાત, અંધશ્રદ્ધા વગેરેને વખોડી કાઢ્યા તેમાંથી મુક્ત થવાનો સાર ફક્ત શિક્ષણ છે આપણી સમાજમાં બહેનોમાં શિક્ષણનું પ્રમાણ ઘણું ઓછું છે શિક્ષણ નોકરી કરવા માટે જ જરૂરી છે એવી આપણા વડીલોની માન્યતા મૂલ ભરેલી હતી શિક્ષણથી આપણે વિશ્વભરની સમાજના આદર્શોને લક્ષમાં લઈ આપણી સમાજમાં સુધારા લાવી શકીશું જે સામાજિક દૂષણો 'પહાર નીકળી જશે. તે જરૂર આદર્શ સમાજની રચના થઈ શકશે આ ધરેડમાંથી મુક્ત થવા માટે દરેક વ્યક્તિ પોતાના કુટુંબથી શરૂઆત કરી દૂષણો દૂર કરવા પ્રયત્ન કરશે તો સમાજ પર અસર થશે

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૧૩

અનુસંધાન પાન ૧૪ માં જુઓ

ઉપર જોયું તેમ આજે ભાઈઓનું શિક્ષણ વધતું જ જાય છે પણ અમુક પ્રદેશને બાદ કરતાં લગભગ સ્થળોએ કન્યા કેળવણી તરફ દુર્લભ સેવામાં આવે છે. ૧૯૬૫માં કન્યા છાત્રાલય ધનસુરા મધ્યે શરૂ થયું તેમાં હાલે પ્રવેશ માટે પડાપડી થાય છે. તો આ અંગે કન્ધમાં જ કન્યા છાત્રાલય કેમ શરૂ ન કરી શકાય ! પરંતુ આ માટે મારી ધારણા મુજબ હાલે ભાઈઓની હોસ્ટેલ છે. તે ભુજમાં નવી હોસ્ટેલ બધારી એટલે તે ખાલી થશે અને બહેનો માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકાશે અને સમાજ આ અંગે વિચાર કરી જરૂરી વ્યવસ્થા કરશે.

આ અધિવેશનની બીજી મહાન બેટ નખત્રાણા મધ્યે સર્જકલ હોસ્પિટલની છે. અધિવેશનમાં શ્રી કુદનલાલ ધોળકીયા (રપીકર ગુ. વિ. સભા) એ પડકાર ફેંક્યો જેને આપણા આગેવાનોએ ઝીલી લીધો અને જોત જોતામાં આશરે ૩૫ લાખનો ફાળો એકત્ર થઈ ગયો. આજે સામાન્ય સર્જરી માટે ભૂજ જવા આવવાનું ખર્ચ તેમજ ત્યાં પડતી મુશ્કેલીઓ ડોક્ટરોની આકરી ફી વગેરે પ્રશ્નો વિશે વિચાર કરતાં નખત્રાણા હોસ્પિટલની ખૂબજ જરૂર હતી અને તે આપણને આ અધિવેશને બેટ આપી છે. આ માટેની કાર્યવાહીનાં ચક્રો પૂરેપૂરી ગતિ કરી રહ્યાં છે.

હવે અંતમાં મારે આપ સૌને એજ કહેવું છે. કે આપણે બધાએ આપણી સમાજમાં દરેક ભાઈ બહેનને ભિન્નતા ન લાગે કોઈ ઉચું કે નીચું ન લાગે તે પ્રમાણે દરેકને પાળવાના નિયમો બનાવ્યા છે. જે બધા પાળી શકાય તેવા જ છે. તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું જોઈએ અને જે તેનો લગ કરે તેને તે માટે સમજાવી ઘટતી કાર્યવાહી કરવી જોઈએ. જો આપણે આપણા ખર્ચા દિવસી પાલન કરશું તો જરૂર આપણો સમાજ એક આદર્શ સમાજ બનશે તેમાં શંકા નથી.

(રીતરીવાજોની પુસ્તીકાઓ નજીકના લવિષ્યમાં બહાર પાડવામાં આવશે)

લઘુકથા * ભૂલ * *

મીનાબહેન એમ. પટેલ
ધોળકા જિ. અમદાવાદ

એક વખત એક પાદરી દેવળમાં પ્રવચન આપી રહ્યા હતા પ્રવચનમાં કહ્યું કે ઇશ્વરે જે કાંઈ સર્જન કર્યું છે તેમાં કોઈ પણ પ્રકારની ભૂલ નથી. તેની સર્જેલી દરેક વસ્તુ સંપૂર્ણ છે.

તેજ વખતે સાંભળનારાઓમાંથી એક માણસ બોલો થયો જે કુબડો હતો. પાછળથી પીઠ નીકળી ગઈ હતી તેણે પોતાના સ્વરમાં કટાક્ષ અને પીડ દાયક રિમત વેરતાં કહ્યું, મારા વિશે આપનો શો અભિપ્રાય છે. પાદરીએ તેને સહાનુભૂતિ આપતા હોય તેમ કહ્યું, મારા ધારવા મુજબ ઇશ્વરે તમને એવી રીતે સંપૂર્ણ કુબડા બનાવી દીધા છે કે મને એમાં લેશ માત્ર પણ ભૂલ જણાતી નથી.

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૧૫

realpatidar.com

* ન જાણતા હોતો....

સંપાદક : સિપાર્ક પ્રેમજીભાઈ

પ્રશ્ન	જવાબ
- સંસારકા સમસે બડા મહાદીપ..	ગેશીયા
- સંસારકા સમસે બડા મહાસાગર.....	પ્રશાન્ત
- સંસારકા સમસે લંબી સરિતા.....	મીરીયાપી
- ભારતકા પ્રથમ પરમાણુ પરીક્ષણ.....	પોકરણ ૧૮મે ૧૯૭૪
- ભારતમે સમસે પહલે બેલને વાલી ફિલ્મ.....	આલમઆરા (૧૯૩)
- ભારતકે પ્રથમ ફિલ્ડ માર્શલ.....	માણેકશા
- વિશ્વકા સમસે સુંદર શહેર.....	ટોકિયો-જાપાન
- ભારતમે સમસે અધિક વર્ષાવાલા પ્રદેશ.....	ચેરાપુન્જી
- મંગલગ્રહ પર ઉતરનેવાલા પ્રથમ અમેરીકીયાન.....	વાર્હીકીંગ
- સફેદ હાથીકા દેશ.....	થાઇલેન્ડ
- સમસે લંબી રેલ્વે સુરંગ.....	ટાના-જાપાન ૧૩ ૧/૨ મી મી
- ભારતકા રાષ્ટ્રીય પક્ષી.....	મયૂર
- હાંકી ચેમ્પીયન ઓલમ્પિક - ૭૬.....	ન્યુઝીલેન્ડ
- સંસારકા સમસે છોટા મહાદીપ.....	ગોરદેલીયા
- આધીરાતકા સૂર્યકા દેશ.....	નોર્વે
- ભારતકા ઉપગ્રહ.....	આર્વાલકટ
- ભારતકા સમસે બડા રેલ્વે સ્ટેશન.....	ખડગપુર
- ચંદ્રમા પર સમસે પહલે ઉતરનેવાલા.....	નીલ-આર્મ - સ્ટ્રોંગ
- સંસારકા સમસે બડા મરુસ્થાન.....	સહર આફ્રીકા
- ભારતમે ધનવાન આબાદીવાલા દેશ.....	ઉત્તર પ્રદેશ
- ટેલીવીઝનકા આવિષ્કારક.....	જેમ્સવોર્ડ
- સમસે લંબી રેલ્વે.....	ટ્રાન્સ સંઘીરીયન
- ભારતમે પ્રથમ યુધ્ધ આક્રમક.....	સીકંદર આઝમ
- ૧૯૭૬ કા જવાહરલાલ નહેરુ પુરસ્કાર	ડૉ. જોનાસ આલ્ડ

૧૬

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

જાગૃતિ

realpatidar.com

नारी की महानता का समझे

लेखक : कु. गौरी के पटेल (जबलपुर)

नारी पुरुषकी पूरक सत्ता हैं । वह मनुष्यकी सबसे बड़ी ताकत है । उसके बिना पुरुषका जीवन अपूर्ण है, नारी ही उसे पूर्ण करती हैं । मनुष्यका जीवन अंधकार युक्त होता है तो स्त्री उसमें रोशनी फैला करती हैं । पुरुषके उजड़े हुए उपवन को नारी पल्लवित बनाती है ।

इसलिये शायद संसारका प्रथम मानव भी जोड़ेके रूपमें ही धरती पर अवतरित हुआ था । संसारकी सभी पुराण कथाओं में इसका उल्लेख हैं । हमारे प्राचीन धर्म ग्रंथ मनुस्मृति में भी उल्लेख है ।

द्विवा कृत्वाडडत्मनो देहमर्धेन पुरुषोडभवत् ।

अर्धेन नारी तस्यां स विराजम सृजत्प्रभुः ॥

“ उस हिरण्यगर्भने अपने शरीरके दो भाग किये । आधेसे पुरुष और आधे से स्त्री का निर्माण हुआ । ”

इस तरह के कई आख्यान हैं जिनसे सिद्ध होता है कि पुरुष और नारी एक ही सत्ता के रूप हैं और परस्पर पूरक हैं । फिर भी कर्तव्य, उत्तरदायित्व और त्याग के कारण नारी कहीं महान हैं पुरुष से । वह जीवन यात्रा में पुरुष के साथ ही नहीं चलतीं वरन् उसे समय पड़ने पर शक्ति और प्रेरणा भी देती है । उसकी जीवन यात्रा को सरस, सुखद, स्निग्ध और आनंदपूर्ण बनाती हैं नारी पुरुष की शक्तियों के लिए उर्वरक खाद का काम देती है । महादेवी वमनि नारी की महानता के बारे में लिखा है ।

नारी केवल मांस पिंड की सत्ता नहीं है, आदिम काल से आज तक विकास पथ पर पुरुष का साथ देकर, उसकी यात्रा को सफल बनाकर, उसके अभिलाषों को स्वयं झेलकर और अपने वरदानों से जीवन में अक्षय शक्ति भरकर मानवीने जीस व्यक्तित्व चेतना और हृदय का विकास किया है उसीका पर्याय नारी हैं ।

अगृति

ओ०१०८-१६७७

१७

इसमें कोई संदेह नहीं कि नारी धरा पर स्वर्गीय ज्योति की साकार प्रतिमा है। उसकी वाणी जीवन के लिए अमृत स्रोत हैं। उसके नेत्रों में करुणा, सरलता और आनंद के दर्शन होते हैं। उसके हास्य में संसारकी समस्त निराशा और कड़वाहट मिटानेकी अपूर्व क्षमता है। नारी सन्तप्त हृदय के लिए शितल छाया है। वह स्नेह और सौजन्य की साकार देवी है। आचार्य चतुरसेन शास्त्री के शब्दों में “नारी पुरुष की शक्ति के लिए जीवन सुधा है। त्याग उसका स्वभाव है, प्रदान उसका धर्म, सहनशीलता उसका व्रत और प्रेम उसका जीवन है।

कविवर रविन्द्र ने नारी के हास में जीवन निर्झर का संगीत सुना है। जयशंकर प्रसादन कहा है—

नारी केवल तुम श्रद्धा हो, विश्वास रजन नग पग तल में।
पीयूष स्रोत सी बहा करो, जीवन के सुन्दर समतल में ॥

संसार के सभी महापुरुषों ने नारी में उसके दिव्य स्वरूप के दर्शन किये हैं जिससे वह पुरुष के लिए पूरक सत्ता के ही नहीं वरन् उर्वक भूमि के रूप में उन्नति के प्रगति एवं कल्याण का साधन बनती हैं। स्वयं प्रकृति ही नारी के रूप में सृष्टि के निर्माण, पालन, पोषण संवर्धन का काम कर रही हैं। नारी के हाथ बनाने के लिये ही हैं बिगाड़ने के लिये नहीं। परिस्थिति वश, स्वभाववश नारी कितनी ही कठोर बन जाये किन्तु उसकी वह सहज कोमलता कभी ओझल नहीं हो सकती जिसके पावन अंक में संसार का जीवन मिलता है। प्रेमचंद्र के शब्दों में “नारी पृथ्वी की भांति धैर्यवान, शांत और सहिष्णु होती है।”

नारी की प्रकट कोमलता, सहिष्णुता को पुरुष ने कई बार उसकी निर्बलता का चिन्ह मान लिया है और इसीलिये उसे अवला कहा है। किन्तु वह यह नहि जानता कि कोमलता, सहिष्णुता के अंक में ही मानव जीवन की स्थिति संभव है। क्या माँ के सिवा संसार में एसी कोई हस्ती हैं जो शिशु की सेवा, उसका पालन पोषण कर सके। संसार में जहाँ जहाँ भी चेतना साकार रूप में मुखरित हुई है उसका

एक मात्र श्रेय नारी को ही है। इसमें कोई संदेह नहीं कि नारी समाज की निर्मात्री शक्ति है। वह समाज का भरण पोषण करती है।

नारी अपने विभिन्न रूपों में सदैव मानव जाति के लिए त्याग, बलिदान, स्नेह, श्रद्धा, धैर्य सहिष्णुता का जीवन बिताती है। माता पिता के लिये आत्मीयता, सेवा की भावना जितनी पुत्री में होती है उतनी पुत्र में नहीं होती। पराये घर जाकर भी पुत्री अपने माँ बाप से जुदा नहीं हो सकती। उसमें परायापन नहीं आता उसके हृदय में वही सम्मान सेवा की भावना भरी रहती है जैसी बचपन में थी। भाई-बहन का नाता कितना आदर्श, कितना पुण्य-पवित्र है। भाई-भाई परस्पर जुदा हो सकता है एक दूसरे का अहित कर सकते हैं किन्तु भाई-बहन जीवन पर्यन्त कभी अलग नहीं हो सकते। बहन जहाँ भी रहेगी अपने भाई के लिये शुभ कामनायें उसके भले के लिये प्रयत्न करती रहेगी। माँ तो माँ ही है। पुत्र की हित चिन्ता, उसका भला, लाभ हित सोचने वाली माँ के समान संसार में और कोई नहीं है। संसार के सब लोग मुँह मोड़ ले किन्तु एक माँ ही ऐसी हैं जो अपने पुत्र के लिये सदा सर्वदा सब कुछ करने के लिये तैयार रहती हैं।

पत्नी के रूप में नारी मनुष्य की जीवन संगिनी ही नहीं होती वह सब प्रकार से पुरुष का हित-साधन करती है। शास्त्रकार ने भार्या को छः प्रकार से पुरुष के लिए हित-साधन बतलाये हैं।

“कार्येषु मंत्री, करणेषु दासी, भोज्येषु माता, रमणेषु रम्भा।

धर्मानुकूला, क्षमया धारिणी, भार्या च षड्गुण्यवती च दुर्लभा।

“कार्य में मंत्री के समान सलाह देने वाली, सेवादि में दासी के समान काम करने वाली, भोजन कराने में माता के समान पथ्य देने वाली, आनन्दोपभोग के लिये रम्भा के समान सरस, धर्म और क्षमा को धारण करने में पृथ्वी के समान क्षमाशील ऐसे छः गुणों से युक्त स्त्री सचमुच इस विश्व का एक दुर्लभ रत्न है।

राम के जीवन से सीता को निकाल देने पर रामायण कुछ नहीं रहती। द्रौपदी, कुन्ती, गान्धारी आदि का चरित्र निकाल देने पर महाभारत की महान गाथा कुछ नहीं रहती, पाण्डवों का जीवन संग्राम

अपूर्ण रह जाता है। शिवजी के साथ पार्वती, कृष्ण के साथ राधा, राम के साथ सीता, विष्णु के साथ लक्ष्मी का नाम हटा दिया जाय तो इनके लीला गाथा चरित्र अधूरे रह जाते हैं।

प्राचीन काल से नारियां घर गृहस्थी को ही देखती नहीं आ रही, समाज, राजनीति, धर्म, कानून, त्याग सभी क्षेत्रों में वे पुरुष की संगिनी ही नहीं रही वरन् सहायक, प्रेरक भी रही हैं। उन्हें समाज में पूज्यनीय स्थान दिया गया है। महाराज मनु ने तो अपनी प्रजा से कहा था।

“यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः।”

जहां नारी की पूजा होती है वहां देवता निवास करते हैं क्योंकि समाज में नारी को समान, पूज्य-स्थान देकर जब उसे पुरुष का सहयोगी सहायक बना लिया जाता है तो ही समृद्धि, यश, वैभव बढ़ते हैं, जिसमें सुख शांति आनंदपूर्ण जीवन बिताया जा सकता है।

इसमें कोई सदेह नहीं कि नारी का सहयोग मानव जीवन में उन्नति, प्रगति, विकास के लिये आवश्यक है, अनिवार्य हैं। वह समान उन्नति नहीं कर सकता, जहां स्त्री, मानव जीवन का अर्धांग ही नहीं एक बहुत बड़ी शक्ति है, की सामाजिक अधिकारों से वंचित कर उसे लुञ्ज-पुञ्ज एवं पद-दलित बनाकर रखा जाता है।

आवश्यकता इस बात की है कि हम नारी को समाज से वही प्रतिष्ठा दें जिसकी आज्ञा हमारे ऋषियों ने दी है। उसे जीवन के सभी क्षेत्रों में आगे बढ़ावें। हम देखेंगे कि नारी अबला, असहाय न रहकर शक्ति की मूर्ति बनेगी। वह जीवन यात्रा में हमारे लिये बोझा न रहकर हमारी सहायक, सहयोगिनी सिद्ध होगी तब हमें उसके भविष्य के संबंध में चिंतित न होना पड़ेगा। वह अपनी रक्षा करने में स्वयं समर्थ होगी हमारे सामाजिक जीवन की यह एक बहुत महत्वपूर्ण मांग है कि सदियों से चाहर दीवारी में बंद, पर्दे बुर्के की ओट में छिपी हुई पराजित, परावलंबी, अशिक्षित, अध विश्वास ग्रस्त, सकीर्ण स्वभाव नारी की वर्तमान दुर्दशा से उगारे। उसे समानता, स्वतंत्रता की मानवोचित सुविधा प्रदान करे। उसे शिक्षित, स्वावलंबी, सुसंस्कृत एवं योग्य बनावे। तभी वह हमारे विकास में सहायक बन सकेगी। भारतीय संस्कृति को गौरवान्वित करने में योग दे सकेगी।

આમાર્શ દર્શન

શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજનું ગૌરવ

મોડાસા કચ્છ કડવા પાટીદાર યુવક મંડળના લાઇ શ્રી કુંવરજીભાઈ પ્રેમજીભાઈ પટેલની સુપુત્રી કુમારી નિર્મળાબેન કુંવરજીભાઈ પટેલ મોડાસા યુજરાતી નં. ૧ શાળા નં. ૨ માં ધોરણ સાતમાં ૮૨% મેળવી સ્કૂલમાં પ્રથમ નંબરે પાસ થયેલ છે તેમજ ચાલુ સાલે ૧૯૭૬-૭૭માં લેવાયેલ પ્રાથમિક શાળાંત પરીક્ષામાં જીલ્લા માં ૧ પ્રથમ નંબરે ઉત્તીર્ણ થતાં મોડાસા પ્રાથમિક શાળાના બુથ ૧, ૨ ના પ્રથમ કક્ષાના બાળકોને પ્રોત્સાહિત કરવા તા. ૨૬-૬-૭૭ના રોજ અત્રેની બી. એડ. કો. જના માનનીય પ્રિન્સીપાલ શ્રી દાઉદભાઈ ધાંચી સાહેબના પ્રમુખ તથા એક સમારંભ સર્વોદય હાઇસ્કૂલના સલાખંડમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રસંગે તાલુકા પંચાયતનો અધિકારી વર્ગ, મોડાસા બોટના મે. બોટ નિરીક્ષક સાહેબ, ગામના અગ્રગણ્ય વડીલ વર્ગ, ડોક્ટરો, વકીલો વગેરે હાજર રહ્યા હતા.

શ્રી જુનીયર ચેમ્પર અને લાયન્સ કલબ તેમજ મોડાસા ફેળવણી મંડળ તરફથી પણ હાજરી આપવામાં આવી હતી.

શ્રી જુનીયર ચેમ્પર તરફથી પ્રાથમિક શાળાંત પરીક્ષામાં પ્રથમ નંબરે ઉત્તીર્ણ થનાર કુમારી નિર્મળાબેન કુંવરજીભાઈ પટેલનું સન્માન કરી સ્ટીલનો લોટો તથા પ્યાલા નંગ-૪ આપવામાં આવ્યા હતા.

કન્યા શાળા નં. ૨ ના શિક્ષકમણ અને તેના વર્ગશિક્ષક શ્રી હંસાબહેન કાન્તીલાલ સોની માટે પણ તેમની સારી ઉત્તમ કક્ષાની કામગીરી માટે અભિનંદન પાઠવ્યા હતા.

આ સન્માન સમારંભનું આ પ્રથમ સોપાન છે. અને આ પ્રસંગના આયોજક મે બોટ નિરીક્ષક સાહેબ દ્વારા શ્રી વી. પી. ભટ્ટ સાહેબનો પણ આવા પ્રસંગે બાળકોને પ્રોત્સાહન આપવા બદલ આભાર

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૨૧

ધી પૂના ટીમ્બર સ્મોલ સ્કેલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસોસિએશન

મહારાષ્ટ્ર ટિંબર લઘુઉદ્યોગ મહાસંઘની સ્થાપના

શ્રી એન. એમ. નિમાણીની પ્રમુખપદે વરણી

મહારાષ્ટ્રના ઇમારતી લાકડાઓના વ્યાપારીઓની અહિં મળેલ પ્રથમ પરિષદમાં મહારાષ્ટ્ર ટિંબર લઘુઉદ્યોગ મહાસંઘની સ્થાપના કરવાનો એક મતે નિર્ણય કરવામાં આવ્યો જે પરિષદનું આયોજન પુના ટિંબર સ્મોલ સ્કેલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસોસિએશનના નેજા હેઠળ કરવામાં આવેલ હતું. જેની અંદર નાગપુર, નાસિક, અમરાવતી, કોલ્હાપુર, મુંબઈ, સોલાપુર સાંગલી, સાતારા, જળગાવ, ધુલિયા, થાણા, યવતમાલ, અચલપુર, અહમદનગર, ઔરંગાબાદ, બલના, અને મહારાષ્ટ્રના લાકડાંનો વ્યવસાય કરનારા અંદાજે ૧૫૦ થી વધુ પ્રતિનિધિઓ હાજર હતા લઘુઉદ્યોગ મહર્ષિ શ્રી આ. રા. ભટ્ટ આ મહાસંઘ સ્થાપનાની જાહેરાત કરી હતી ઇમારતી લાકડાં વધારે પ્રમાણમાં ઉપલબ્ધ કરવા સંશોધન કરવું આ ઉદ્દેશ્યે પુરા કરવા માટે મહાસંઘની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. જેનું મુખ્ય કાર્યાલય પુના ખુલાસે રહેશે.

મહાસંઘની પહેલી સભામાં નીચે પ્રમાણે પદાધિકારીની એકમતે વરણી કરવામાં આવી છે.

શ્રી એન. એમ. નિમાણી	પૂના	પ્રમુખ
” મણીલાલ પટેલ	મુંબઈ	ઉપપ્રમુખ
” જી. એમ. અગવાલ	અચલપુર	ઉપપ્રમુખ
” રતનશીલાલ એચ. પટેલ	પૂના	જનરલ સેક્રેટરી
” જયંતિલાલ એસ. તુરકિયા	મુંબઈ	સેક્રેટરી
” ખેતાલાલ એન. પટેલ	નાગપુર	સેક્રેટરી
” એન. કે. ઓસવાલ	પૂના	ખજાનચી

ઉપરાંત કારોબારીના ૧૮ સભ્યોની વરણી મહારાષ્ટ્રના અન્ય જિલ્લાઓમાંથી કરવામાં આવેલ છે.

રતનશીલાલ પટેલ
સેક્રેટરી.

તખતગઢ (હડમતીયાકંપા) માં ૧૦૦ લાઈનના ઓટોમેટીક ટેલીફોન એક્સચેન્જનું ઉદ્ઘાટન

તા. ૨૯-૬-૭૭ ના રોજ તખતગઢ (હડમતીયાકંપા) માં શ્રી વેલજીભાઈ પ્રેમજીભાઈ પટેલ સરપંચ, તખતગઢ ગ્રામ પંચાયતના પ્રમુખસ્થાને શ્રી સી. એમ. નાથી સાહેબે, શ્રી ડી. ઈ. ડી. સાહેબ અમદાવાદ સાથે ટેલીફોનથી વાત કરીને તખતગઢમાં ટેલીફોન એક્સચેન્જનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું તુરતમાં ૫૫ ટેલીફોન જોડાણો આપવામાં આવ્યાં છે. અને આજુબાજુના કંપાઓના જોડાણોનું કામ પુરજોસમાં ચાલુ છે. આ એક્સચેન્જ સાથે ૧૦ કંપાઓ અને ૯ જુનાં ગામોને ટેલીફોન જોડાણથી સાંકળી લેવામાં આવશે. દૂક સમયમાં કુલ મળીને ૮૧ ટેલીફોન જોડાણો શરૂ થશે નજીકનું ફતેહપુરનું નાનું એક્સચેન્જ તખતગઢમાં ફેરવીને અંડરગ્રાઉન્ડ કેબલથી જોડવામાં આવ્યું છે.

તખતગઢમાં એક્સચેન્જ લાવવા માટે તખતગઢના શ્રી ગણપતલાલ વેલજીભાઈ પટેલે છેલ્લા બે વર્ષથી ભારે જહેમત ઉઠાવી હતી. અને શ્રી ખીમજીભાઈ મુખી શ્રી ચંદુલાલ વી. પટેલ તથા શ્રી વિક્રમજીભાઈ કે. પટેલે સહકાર આપ્યો હતો.

તખતગઢ (હડમતીયાકંપા) માં સાબરકાંઠા મધ્યસ્થ સહકારી એન્કની ફા મી શાખાનું ઉદ્ઘાટન થયું.

તા. ૧૭-૬-૭૭ ના રોજ તખતગઢના સરપંચ શ્રી વેલજીભાઈ પ્રે. પટેલના પ્રમુખસ્થાને અને સાબરકાંઠાના ચેરમેન શ્રી ભુરાભાઈ પટેલના વરદ હસ્તે તખતગઢમાં સા. કાં. જી. મધ્યસ્થ સહકારી એન્કની ફા મી શાખાનું રૂ. ૯૬૧૩૧૫/- ની ગ્રામીણ થાપણોથી ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું અને ૨૫૦ ખાતાઓ ખોલવામાં આવ્યાં હતાં સદરહુ પ્રસંગે સા. કાં. જી. સહકારી એન્કના ચેરમેન શ્રી અંબુકાકાએ હર્ષ વ્યક્ત કરતાં જણાવ્યું હતું કે આજ સુધીની તમામ શાખાઓના ઉદ્ઘાટન કરતાં આ શાખાના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે જે વધુમાં વધુ થાપણો મુકવામાં આવી છે. તે બદલ ગૌરવ લેવામાં આવે છે અને આ ખાખતમાં ગામ લોકો અલિન દત્તને પાત્ર છે.

આ પ્રસંગે સા. કા. જી. મ. સ. એન્કના વાઈસ ચેરમેન શ્રી શંકરભાઈ એસ. ડી. ડીવીઝન હિંમતનગરના વિભાગીય નિયામક શ્રી રાઠોડ સાહેબ એસ. ડી. એ. ટેલીફોન શ્રી સી. એમ. નાથ સાહેબે, પ્રાંતિજ તાલુકાના ડી. ડી. એ. સાહેબ, લેન સુપ્ર. શ્રી યશુભાઈ દેશાઈ વગેરે ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. અને આજુબાજુના કંપાઓ તથા ગામોની મોટી સંખ્યામાં જનમેદની ઉમટી હતી.

ચંદુલાલ વી. પટેલ પ્રમુખ,
તખતગઢ-સરતાનપુર સુવક મંડળ

જાગૃતિ

ઓગસ્ટ-૧૯૭૭

૨૩

realpatidar.com

દાન દાતાઓ જોગ નમ્ર વિનંતી

સરસ્વતીના ધામ તેમજ સરસ્વતીના ઉપાસકો માટે શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજ સંચાલિત કચ્છ કડવા પાટીદાર વિદ્યાર્થી ભવન નખત્રાણા માટે લોખંડના પલંગ નંગ-૩૦ અને લોખંડનું કપાટ નંગ-૧ તેમજ

શેઠ કે. વી. હાઈસ્કૂલ નખત્રાણા માટે— લાઉડ સ્પીકર તેમજ એમ્પ્લીફાયર સેટ ૧ ની જરૂર છે. ઉપરોક્ત વસ્તુઓનું દાન આપવા ઇચ્છતા દાન દાતાઓને નીચેના સરનામે જાણ કરવા નમ્ર વિનંતી.

શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર વિદ્યાર્થી ભવન
સુ. પો. નખત્રાણા, જિ. કચ્છ.

કે
લા
સ

કેલાસ આટો મો બાઈલસ

અમારે ત્યાં ટ્રક, ટ્રેક્ટર તથા
કારને લગતા સ્પેરપાર્ટ્સ
વ્યાજબી ભાવે મળશે.

પ્રો. મણીલાલ સવગામી ટેલ
કે. હાઈસ્કૂલ સામે, ધનસુરા

realpatidar.com

realpatidar.com

આપનો ઘરમાં આનંદોદ્દાસમય વાતાવરણ
સર્જવા ટાટાનું અદ્ભુત સર્જન “નેલ્કો”
કંપનીનો રેડીયો મેળવવાનોજ આગ્રહ રાખો.

તેમજ ટેલીવીઝન સેટ મેળવવાનું એક માત્ર

અન્યેક સ્થળ.

શક્તિ રેડીયો ઇલેક્ટ્રોનીક્સ

કે. જુલાલવાડા મોડાસા

જિ. સાબરકાંઠા

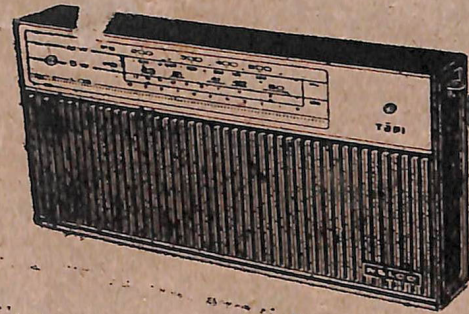
ઓથોરાઈઝડ ડીલર્સ ઈન : નેલ્કો

પ્રાપ્તકર્તા :

પટેલ

જયંતિલાલ માવજીભાઈ

છગનલાલ માવજીભાઈ

રેડીયો, ટ્રાન્ઝિસ્ટર, ટેલીવીઝન, એમ્પ્લીફાયર, રેકોર્ડ તેમજ ટેપરેકોર્ડ
વર્કિંગ સ્પીકર પાર્ટ્સ વેચનાર તેમજ સંતોષકારક રીપેર કરનાર

realpatidar.com

realpatidar.com

॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥

વાલાણી ટાયર્સ

સાયરા રોડ, મોડાસા જિ. સાબરકાંઠા. ફોન: ૬૭૮

આથી મોડાસા તેમજ આજુબાજુના અમારા રેનેટીમિત્રો, વહેપારી ભાઈઓ તેમજ આહુકમિત્રોને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આપની જરૂરિયાત મુજબ

- ડનલોપ
- ફાયર સ્ટોન
- ગુડયર
- સીયેટ વગેરે
- કંપનીનાં બનાવેલ

ટાયર - ટયુબ,

દરેક સાઈઝમાં જેમકે ટ્રક, ટ્રેક્ટર, મોટરકાર, મોટર સાયકલ તથા

● બેલ ગાડાના કમ્પલીટ ટાયર સેટ ●

દરેક સાઈઝની ઍરીંગો ★ એક્સલ ★ હબ ★ વીલપ્લેટ

તેમજ તેને લગતો તમામ સામાન વ્યાજખી ભાવે મેળવવા અમારી ધનસુરા તેમજ મોડાસાની દુકાનોની મુલાકાત લેવા વિનંતી છે

★ ઓથોરાઇઝડ ડીલર્સ ધન :-

- ડનલોપ ઇન્ડિયા લિ. કલકત્તા, ગુડયર ઇન્ડિયા લિ. મુંબઈ
- ફાયર સ્ટોન ટાયર એન્ડ રબ્બર કું. ઇન્ડિયા પ્રા. લિ. મુંબઈ.
- સીયેટ ટાયર્સ ઓફ ઇન્ડિયા લિ. મુંબઈ.
- મદ્રાસ રબ્બર ટ્રેક્ટરી લિ. મદ્રાસ.
- ઇન ચેક ટાયર્સ લિ. કલકત્તા.
- નેશનલ રબ્બર મેન્યુફેક્ચર્સ લિ. કલકત્તા.

અમારી મુખ્ય દુકાન :

નેશનલ ટાયર્સ

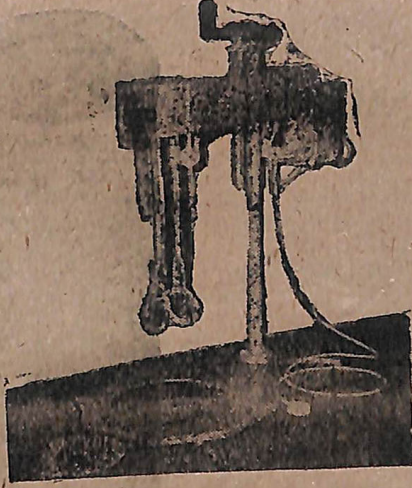
નં. ૨૭

તલોદ રોડ, ધનસુરા જિ. સાબરકાંઠા.

realpatidar.com

realpatidar.com

બહુનોને ઉજાગરા અને મહેનતથી રાહત
આપવા માટે * ઇલેક્ટ્રીક પાવરથી ચાલતું

છાસ બનાવવા માટેનું વલોણા ચંત્ર

* * * વસાવો અને ઘરની શાન વધારો.

નિશ્ચિતતાઓ :-

- ★ આ છાસ બનાવવા માટેનું વલોણાચંત્ર તાની મોટી બે સાઇઝમાં મળે છે.
- ★ ૫ થી ૧૦૦ લીટર સુધીના દહીંની છાસ બનાવવા.
- ★ દેશી વલોણા કરતાં ૧૫ થી ૨૦ ટકા વધુ માખણ મેળવવા.
- ★ આ ચંત્રથી ઉનાળામાં પણ માખણ ઝોગળી જતું નથી તેનો લાભ લેવા.
- ★ માત્ર નજીવા બળતણ ખર્ચમાં.
- ★ વેચાણ બાદની તમામ સેવાઓ તેમજ ચંત્રના રપેરપાર્ટ્સ સહેલાઈથી મેળવવા.

બનાવનાર :-

સ્કવેર એન્જિનીયરોંગ કોર્પોરેશન

ધારકોપર મુંબઈ-૮૬

● વધુ માહિતી માટે અમારા સાબરકાંઠા જિલ્લાના અધિકૃત નિકેતાનો સંપર્ક સાધો.

ચેતન ફર્ટીલાઈઝર્સ

તલોદ રોડ, ધનસુરા જિ.સાબરકાંઠા

realpatidar.com

realpatidar.com

શ્રી જયઅંબે

ખેડૂત ભાઈઓને ખુશ ખબર

રૂપન પાઈપ્સ

ખેતીવાડીની
સમૃદ્ધિ માટે અખૂટ
પાણીની જરૂર છે. વર્તમાન
સંજોગો જોતાં હવે પાણીનો કરકસર
ભર્યો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. આપને પાણીનો
જે જથ્થો મળે છે તેનો બચાવ થતો અટકાવવો હોય
અને પાણીનું પૂરેપૂરું વળતર લેવાની આપની અભિલાષા
હોય તો હ મેશાં અમારી—

શ્રી શક્તિ રૂપન પાઈપ કું.
ની

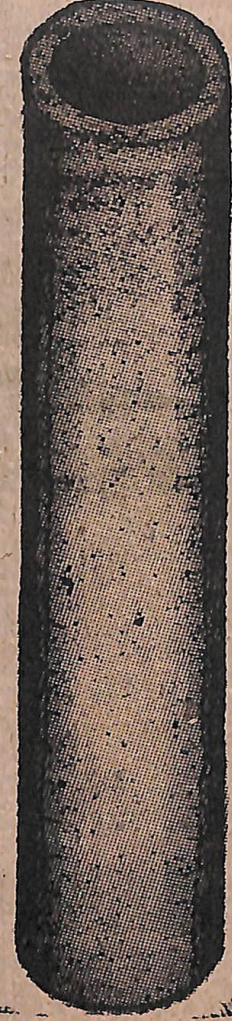
પાઈપો વાપરવાનો આગ્રહ રાખો
અમારે ત્યાં પૂરેપૂરી કાળજીથી જાત દેખરેખ નીચે
પાઈપો બનાવવામાં આવે છે. ભાવ સાથે માલની ગુણવત્તા
જોવાનો પણ આગ્રહ રાખો.

“આહકનો સંતોષ એ જ અમારો નેદો છે.”

સારી પાઈપો મેળવવા માટે ગુજરાત ભરમાં
—: અજોડ સ્થળ :—

શ્રી શક્તિ રૂપન પાઈપ કું.
વડાગામ જિ. સાબરકાંઠા.

realpatidar.com

realpatidar.com

--: સો મીલ માલીકો માટે ખુશ ખબર :-

sharpex®

“શાર્પેક્ષ” બ્રાન્ડ ચેઈન સો મશીન

ચેઈન સો મશીન જે પાવરથી ચાલતા આડિયા તરીકે સર્વ માન્ય છે. જે એ માણસોની સહાયથી આડા વાઢ કાપવા માટે ઘણું અનુકૂળ છે. જે સંપૂર્ણ વિદેશી ટેકનીકલ બાણકારી અને વર્ષોના અનુભવ પછી તૈયાર થયેલ છે. જેમાં કાંઈ બગડવાનું કે કંપર કરવાનું રહેતું નથી.

આપ એક વખત “શાર્પેક્ષ બ્રાન્ડ ચેઈન સો મશીન” વસાવો અને રોકાણથી અનેક ઘણું વળતર મેળવો.

ખનાવનાર :

શાર્પેક્ષ એન્જનીયરીંગ વર્ક્સ

એલ. ૧૨૬/૧૩૦ ઇ. આઈ. ડી. સી. એસ્ટેટ,
એમ્લવ (અમદાવાદ) ૩૮૨૪૧૫

- * શ્રી ભારત સો મીલ ગીતામંદિર, અમદાવાદ-૨૨
 - * શક્તિ એન્જનીયરીંગ વર્ક્સ દરિયાપુર ટાવર સામે, અમદાવાદ-૨
 - * ભારત ટીઅર માર્ટ નરોડા રોડ, અમદાવાદ.
 - * ભારત લુડ વર્ક્સ ગીતામંદિર, અમદાવાદ-૨૨
- નો એન્જનીયરીંગ વિભાગ

વધુ પુછ પરછ અને માહિતી માટે
મળો યા લખો:

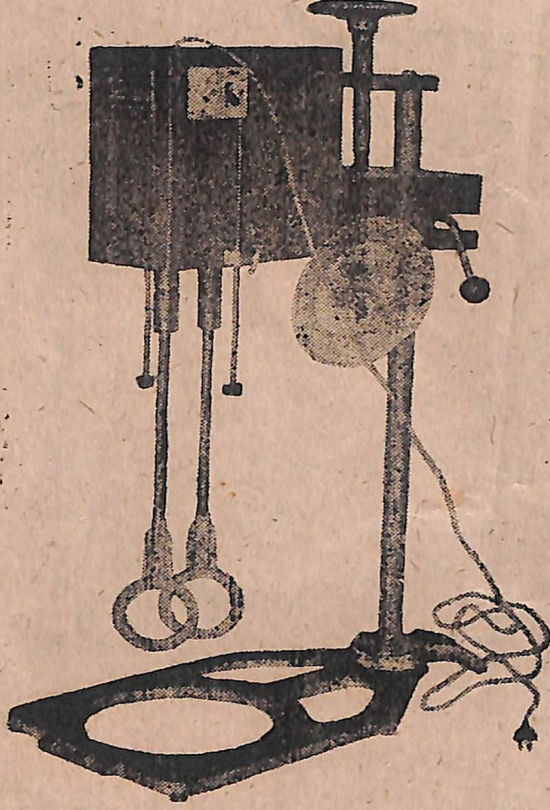
શ્રી ભારત સો મીલ

વિભાગ ત્રણની સામે, ગીતામંદિર,
લાટી બગર, અમદાવાદ-૨૨
ફોન નં. ૫૨૨૫૭ અને ૮૨૨૪૩

realpatidar.com

realpatidar.com

સમય અને મહેનત બચાવો *

“પોકારનું”

ઇલેક્ટ્રીક પાવરથી ચાલતું

છાસ

બનાવવા માટેનું

વલોણા
ચંત્ર

—તદ્દન આધુનિક તેમજ આકર્ષક મોડેલોમાં વસાવી ઘરની શાન વધારો.

વિકેલાઓ :- (૧) મે. આશા ઓટેમોબાઇસ, વાણીયાવાડ, ભુજ (કચ્છ)
(૨) મે. અમિકા ફર્ટીલાઇઝર્સ, સ્ટેશન રોડ, ખેડબ્રહ્મા
(૩) મે. ભવાની ટ્રેડીંગ કં. સ્ટેશન રોડ, તલોદ
(૪) શ્રી પ્રેમજીભાઈ શામજીભાઈ, દેશાઈપુરા, તા. મોડાસા
(૫) મે. અમિકા ફર્ટીલાઇઝર્સ, તખતગઢ, તા. પ્રાંતિજ

● ઉત્પાદક : મે. પોકાર એન્જનીયરીંગ કે.પોરેશન

૮, જહીતા ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ એસ્ટેટ

નાગરવેલ હનુમાન રોડ

રખીઆલ

અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૩

realpatidar.com

realpatidar.com

Crop Perfection - Sandoz Protection

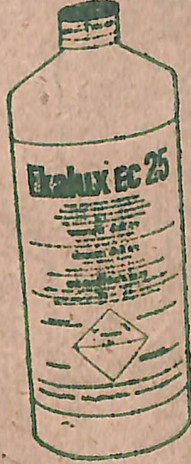

ઓફીસ ૯૩
ઘર ૧૫૯

• પંકજ રટીલાઈઝર્સ

તલોદ રોડ, ધનસુરા.

તા. મોડાસા, જિ. સાબરકાંડા.
(ગુજરાત)

- ★ જંતુનાશક દવાઓ
 - ★ રાસાયણીક ખાતર
 - ★ સુધારેલ ખીયારણ વગેરેના છૂટક તંમજ જથ્થાબંધ વેપારી
- ડીલર : સેન્ડોઝ (ઇન્ડીયા)
લી. બોમ્બે

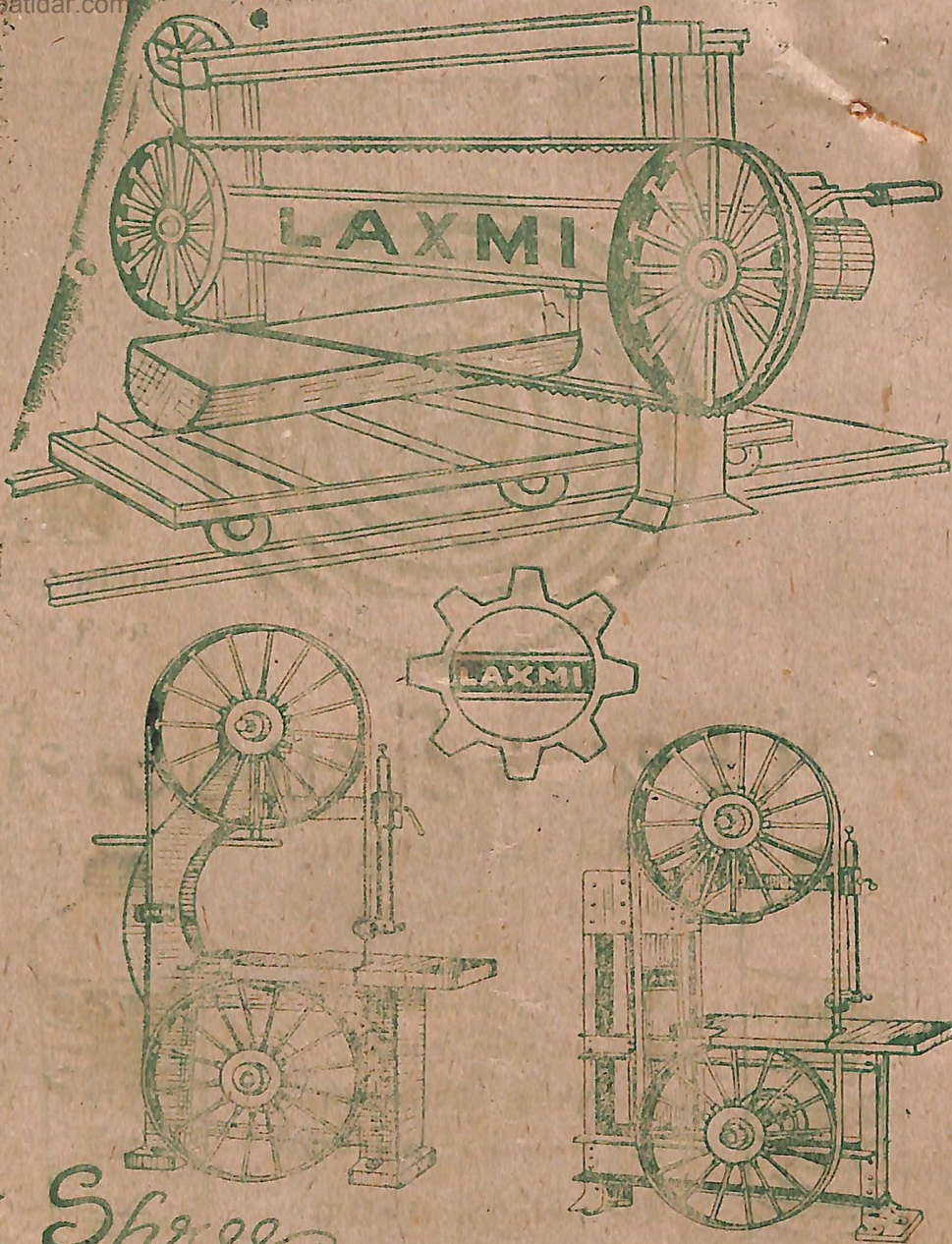
ઈયળ, કાતરા
નાશક
એકાલક્ષ

* ભારત પેસ્ટીસાઈડઝ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ
(પ્રા.) લી., અમદાવાદ.

મોલો. મધીચો
મશી નાશક
એકાટીન

realpatidar.com

Shree
LAXMI ENGINEERING WORKS
AMBAWADI, SAJJPUR BOGHA,
NARODA ROAD-AHMEDABAD-2.

એન્ડ સો એન્ડ ટ્રાલી મશીન તથા તેને લગતા કોઈપણ જાતના
રિપેર પાર્ટ્સ માટે અમારો સંપર્ક સાધો.

realpatidar.com

realpatidar.com

પ્રતિષ્ઠિત ખેડૂત ભાઈઓ....

કીલેક્સ કાર્બારીલ

(ખેડોળી કાર્યશીલતા ધરાવતું જંતુનાશક)

કિમતી પાક બચાવો
વધુ નફો મેળવો
કાર્યજન્ય અને અસરકારક
જંતુનાશક
કીલેક્સ કાર્બારીલથી

- પાકને નુકસાન કર્યા વિના વધુ સમય માટે અસરકારક
- અવશેષનું પ્રમાણ નહિવત
- બીજા જંતુનાશકોથી પ્રતિકાર શક્તિ મેળવેલ જીવાતના નાશ માટે ઉપયોગી
- મનુષ્ય તથા અન્ય પ્રાણીઓ માટે પ્રમાણમાં સલામત અને ઓછું ઝેરી

પૌષક લિમિટેડ

(અળાચોદ એલેસિયસ લેમિટેડ વડે ચાલે છે.)
એલેસિયસ રોડ, વડોદરા ૩૯૦૦૦૩.

Paushak

પૌષક કિસાનોની આબાદી માટે

સ્ટોકીસ્ટ :-

- ★ મે. ધનશ્યામ ફર્ટીલાઈઝર, ગાખટ રોડ, બાયડ.
- ★ મે. કિશાન ટ્રેડર્સ., એસ. ટી. ડેપો પાસે, મોડાસા.
- ★ મે. પટેલ ફર્ટીલાઈઝર ટ્રે. કું. સ્ટેશન રોડ, હિંમતનગર.
- ★ મે. અમર ફર્ટીલાઈઝર, સહકારી સંઘ સામે, ઇડર.

realpatidar.com

realpatidar.com		AUGUST 77		Reg. No. GHMR/3	
JAGRUTI					
રવાના : જાગૃતિ કાર્યાલય પટેલવાડી, તલોદ રોડ, ધનસુરા જિ. સાબરકાંઠા		પ્રકાશક : શ્રી. વિશ્રામભાઈ એન. પટેલ શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર સનાતન સમાજ યુવક મંડળ (ગુજરાત) “જાગૃતિ કાર્યાલય” પટેલવાડી, તલોદ રોડ, ધનસુરા, જિ. સાબરકાંઠા.			
No.		★			
Book-Post		 			
25 K. D. Patel & Co. 87, Diamond Harbour Road (Behala) Calcutta-38		મુદ્રક : શ્રી કાન્તિભાઈ કે. પટેલ અનુપમ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ હાઈરિક્લ સામે, તલોદ રોડ, ધનસુરા, જિ. સાબરકાંઠા.			

realpatidar.com